

Incipiunt capitula libri vicefimi.

- i **Q**uod quavis omni tempore deus iudicet: in hoc tamen libro de nouissimo eius iudicio fit pprie disputandū.
- ii **D**e varietate rerū humanarū cui nō potest dici deesse iudicium dei. quavis nequeat inuestigari.
- iii **Q**uid in libro ecclesiasten salomon de hijs que in hac vita et bonis et malis sunt omnia disputauit.
- iiii **Q**uod ad differendū de nouissimo iudicio dei. noui pmū testamenti. ac deinde veteris testimonia probaturus sit.
- v **Q**uibus sententijs dñi saluatoris diuini iudiciū futurū in fine seculi declaratur.
- vi **Q**ue sit pma resurrectio: que secunda.
- vii **D**e duabus resurrectionibus et de mille annis quid in apocalypsi iohānis scriptum sit: et quid de eis rationabiliter sentiat.
- viii **D**e alligacōne et solucōe dyaboli.
- ix **Q**uid sit regnū sanctorū cum xp̄o per mille annos: et in quo discernatur a regno eterno.
- x **Q**uid respondēdū sit eis q̄ putant resurrectōne ad sola corpora nō etiā ad animas pertinē.
- xi **D**e gog. magog. quos ad psequendā ecclesiā dei solutus ppe finem seculi dyabolus mirabit.
- xii **A**n ad vltimū suppliciu pertinet at impiorū quod descendisse ignis de celo et eosde comēdisse memoratur.
- xiii **A**n ante tempus psecucōnis

antixpi mille anni annumerādi sint.

- xiiii **D**e damnacōne diaboli cū suis et p recapitulacōne de resurrectione corporū omnū mortuorū: et de iudicio vltime retributionis.
- xv **Q**ui sint mortui quos ad iudicium exhibuit mare: vel quos mors et inferi reddiderūt.
- xvi **D**e celo nouo et terra noua.
- xvii **D**e ecclesie glorificacōne sine fine post finem.
- xviii **Q**uid apostolus petrus de nouissimo dei iudicio pdicat.
- xix **Q**uid apostolus paulus thersalonicensibus scripserit: et de manifestacōne antixpi: cuius tempus dies dñi subsequat.
- xx **Q**uid idem apostolus in pma ad eosdē epistola de resurrectione mortuorū docuerit.
- xxi **Q**uid ysaias ppha de mortuorū resurrectōne et retribuōe iudicij sit locutus.
- xxii **Q**ualis futura sit egressio sanctorū ad vidēdas penas maiorū.
- xxiii **Q**ue pphetauerit daniel de psecucōne antixpi: et de iudicio dei regno q̄ sanctorū.
- xxiiii **I**n psalmis dauidicis que de fine seculi huius. et que de nouissimo dei iudicio p̄cinantur.
- xxv **D**e pphetia malachie qua dei iudiciū vltimum declaratur: et quorū dicitur p purificacōnis penas faciēda mundacō.
- xxvi **D**e sacrificijs que sancti offerent deo sic placitura: quomō in diebus pristinis. et annis prioribus placuerūt.
- xxvii **D**e sepacōnibus bonorū et maiorū: per quā nouissimi iudicij discrecō declaratur.

xxviii De lege moysi spiritualiter in-
telligenda: ne danabilia mur-
mura carnalis sensus incurrat.

xxix De aduentu helie ante iudiciū
cuius p̄dicacōne scripturarū
secreta referante iudei cōuer-
tentur ad xpm.

xxx Quod in libris veteris testa-
menti cū deus legitur iudicatu-
rus: non euidenter xpi p̄sona
monstretur: sed ex quibusdam
testimonijs vbi dñs deus lo-
quitur non dubie appareat q̄
ipse sit xpus.

¶ Explicūit capitula libri. xx.
¶ Incipit liber. xx. ¶ Ca. p̄mū.

De die vltimū iudicij dei qd̄ ip̄e
donauerit locus
turi. eūq; asser-
turi adūsus im-
pios et incredu-
los: tanq̄ in edi-
fij fundamento p̄us ponere testimo-
nia diuina debemus. Quib; qui nolūt
credere: hūanis ratiūculis falsis atq;
fallacib; cōtrauēire conātur ad hoc
ut aut aliud significare contēdāt qd̄
adhibetur testimonium de literis sa-
cris. aut omnino diuinitus esse dictū
negēt. Nam nullū existimo esse mor-
talū. qui cum ea sicut dicta sūt intel-
lexerit. et a sumo ac vero deo p̄ animas
sanctas dicta esse crediderit: nō eis
cedat atq; consentiat. siue id etiā ore
fateat. siue aliquo vicō fateri erubescat
aut metuat vel etiā p̄uicacia simili-
ma insame id quod falsum esse nouit
aut credit: contra id qd̄ verū esse no-
uit aut credit. etiā contētiōsissime de-
fendere moliat. Qd̄ ergo in cōfessio-
ne ac p̄fessione tenet omnis ecclesia
dei veri xpm de celo esse venturū ad vi-

uos et mortuos iudicādos: hūc diuini
iudicij vltimū diem dicimus id est
nouissimū tempus. Nam per quot die-
es hoc iudiciū tendatur incertum est:
sed scripturarū more sanctarū diem
poni solere pro tempore. nemo qui il-
las literas quālibet negligēter legeit
nescit. Ideo aut cū diem iudicij dei di-
cimus adicimus vltimū vel nouissimū
quia et nūc iudicat. et ab hūani gene-
ris incio iudicauit. dimittens de pa-
radiso. et a ligno vite sepans primos
homines peccati magni p̄petratores:
imo etiā quādo angelis peccantib; nō
peccit quorū p̄inceps hoies a seip̄o
subuersus in videndo subuertit: p̄-
culdubio iudicauit. Nec sine illius al-
to iustoq; iudicō. et in hoc aereo celo
et in terris a demonū et hominū miser-
rima est vita errorib; erummisq; ple-
nissima. Verū et si nemo peccasset: nō
sine bono rectoq; iudicō vniuersam
racōnalem creaturā p̄seuerantissime
sibi suo dño coherentē in eterna bea-
titudine retinēt. Iudicauit etiā nō so-
lum vniuersaliter de genere demonū
atq; hoim ut miseri sint p̄pter p̄morū
meritū peccatorū: sed etiā de singulo-
rū op̄rib; p̄p̄ris que gerūt arbitrio
volūtatis. Nam et demones ne tor-
quantur p̄canē. Nec vtiq; iniuste vel p̄-
tur eis: vel p̄ sua quicq; improbitate
torquētur. Et homines plerūq; aperte.
semp occulte luunt p̄ suis factis di-
uinitus penas siue i hac vita. siue post
mortem: quāuis nullus hominū agat
recte nisi dño adiuuet auxilio. Nul-
lus demonū aut hominū agat inque-
rēsi diuino eodēq; iustissimo iudicō
p̄mittatur. Sicut enī ait apostolus.
nō est iniquitas apud deū etiā sicut
ipse alibi dicit. Inscrutabilia sūt iudi-
cia eius: et inuestigabiles vie eius.
Non igitur in hoc libro de illis p̄mis
nec de istis medijs dei iudicij: sed de

ipso nouissimo iudicio quantum ipse tribuerit disputabo: quando christus de celo venturus est viuos iudicaturus et mortuos. Iste quippe dies iudicii proprie iam vocatur: eo quod nullus ibi erit imperite querele locus: cur iniustus ille sit felix. et ille iustus infelix. Omnia namque tunc non nisi bonorum vera et plenissima felicitas. et omnia non nisi malorum digna et summa infelicitas apparebit.

Nunc autem et mala. **¶** Cap. ij. **N**e quo animo ferre discimus que patiuntur et boni: et bona non magis pendere que adipiscuntur et mali. Ac per hoc etiam in his rebus in quibus non apparet diuina iusticia: salutaris est diuina doctrina. Rescimus enim quo iudicio dei bonus ille sit pauper. malus ille sit diues: iste gaudeat. que pro suis peccatis moribus cruciari debuisse meritis arbitramur: contristetur ille que vita laudabilis gaudere debuisse persuadet. Exeat de iudicio non solum iniustus. verum etiam damnatus innocens. aut iniquitate iudicis pressus. aut falsis obrutus testimonijs e contrario sceleratus aduersarius eius non solum impunitus. verum etiam vindictis insultet: impius optime valeat: pius languore tabescat. Latrocinentur suauissimi iuuenes. et qui nec verbo quenquam ledere poterunt. diuersa morborum atrocitate affligantur: infantes vtilis rebus humanis immatura morte rapiantur: et qui videntur nec nasci debuisse. diuissime insuper viuant: plenus criminibus sublimetur honoribus: et hominem sine querela tenebre ignobilitatis abscondant: et cetera huiusmodi que quis colligit quis enumerat. Que si haberent in ipa velut absurditate constantiam. ut in hac vita in qua homo sicut sacer psalmus eloquitur vanitati similis factus est. et dies eius velut umbra pretereunt. non nisi mali adipiscerentur

transitoria bona ista atque terrena nec nisi boni talia paterentur mala: posset hoc referri ad iudicium iustum dei. vel etiam benignum. ut qui non erant assecuturi bona eterna que faciunt beatos: temporalibus vel deciperentur per malicia sua. vel pro dei misericordia consolarentur bonis: et qui non erant passuri eterna tormenta. temporalibus vel per suis quibuscumque et quantuliscumque peccatis affligerentur: vel propter implendas virtutes exercerentur malis. Nunc vero quando non solum in malo sunt boni et in bono mali quod videtur iniustum verum etiam plerumque et malis mala veniunt: et bonis bona perueniunt: magis inscrutabilia fiunt iudicia dei et misterabilia vite illius. Quamvis ergo nesciamus quo iudicio deus ista faciat. vel fieri sinat apud quem summa virtus est et summa sapientia. summaque iusticia. nulla infirmitas. nulla temeritas. nulla iniquitas: salubriter tamen discimus non magis pendere seu bona seu mala que videmus esse bonis malisque communi: et illa bona querere que bonorum. atque illa maxime fugere que propria sunt malorum. Cum vero ad illud dei iudicium venerimus cuius tempus iam proprie dies iudicii. et aliquando dies domini nuncupatur: non solum quecumque tunc iudicabuntur verum etiam quecumque ab initio iudicata. et quecumque usque ad illud tempus adhuc iudicanda sunt: apparebunt esse iustissima. Sibi hoc quoque manifestabitur. quod iusto iudicio dei fiat. ut nunc tam multa ac pene omnia iusta iudicia dei. sensus mentesque mortalium lateant: cum tamen in hac re priorum fide non lateat iustum esse quod latet.

Nempe salomon. **¶** Cap. tercium. **S**apientissimus rex israel qui regnavit in iherusalē. librum qui vocatur ecclesiastes et a iudeis quoque habetur in sacrarum canone literarum: sic exorsus

est. Vanitas vanitatum dixit ecclesia-
stes: vanitas vanitatum: et omnia vani-
tas. Que abundantia homini. et omni labo-
re suo quo laborat sub sole. Et cum ex
hac sententia conecteret cetera. come-
morans erunas erroresque vite huius.
et euanescentes interea temporum lapsus
ubi nichil solidum. nichil stabile reti-
netur: in ea rerum vanitate sub sole.
illud etiam deplorat quodammodo quod cum sit ab-
undantia sapientie super insipientiam. si-
cut abundantia pacis super tenebras sa-
pientisque oculi sunt in capite ipsius et stul-
tus in tenebris ambulet: vnus tamen
incurtus incurrat omnibus utique in hac
vita que sub sole agitur. significans
videlicet ea mala que bonis et malis
videmus esse omnia. Dicit etiam illud
quod et boni patiantur mala tanquam mali
sint: et mali tanquam boni sint adipiscantur
bona. ita loquens. Est inquit vanitas
que facta est super terram. quia sunt iusti
super quos venit quasi factum impiorum.
et sunt impii super quos venit sicut factum
iustorum. Dixi quoniam hoc est vanitas.
In hac vanitate cui quantum satis visum
est. in timore. totum istum librum vir sapi-
entissimus deputauit non utique ob ali-
ud. nisi ut eam vitam desideremus que
vanitatem non habet sub hoc sole: sed ve-
ritatem sub illo qui fecit hunc solem. In
hac ergo vanitate. nunquam mihi iusto
dei rectoque iudicio similis eidem vanita-
ti factus vanesceret homo. In diebus
tamen vanitatis sue. interest plurimum
vtrum resistat an obtemperet veritati. et
vtrum sit expers vere pietatis an prin-
ceps: non propter vite huius vel bona ac-
quenda. vel mala vitanda vanescendo
transientia: sed propter futurum iudicium pro
quod erunt. et bonis bona et malis ma-
la. sine fine mansura. Denique iste sapi-
ens hunc librum sic conclusit ut diceret.
Deum time et mandata eius custodi. quia
hoc est omnis homo: quia omne hoc opus

deus ad ducet in iudicium in omni despe-
cto. siue bonum siue malum. Quid breuius.
verius salubrius dici potuit: Deum
inquit time. et mandata eius custodi:
quia hoc est omnis homo. Quicunque enim
est hoc. est custos utique mandatorum dei:
quoniam qui hoc non est: nichil est. Non enim
ad veritatis imaginem reformatur. re-
manens in similitudine vanitatis. Quia
omne hoc opus id est quod ab homine
fit in hac vita. siue bonum siue malum deus
adducet in iudicium. In omni despecto
id est in omni etiam qui contemptibilis hic
videtur: et ideo nec videtur quoniam deus
et ipsum videt. nec eum despicit nec cum iudi-
cat preterit. **Ca. xij.**

Huius itaque ultimi iudicii dei te-
stimonia de scripturis sanctis
que ponere institui: prius eligenda sunt
de libris instrumenti noui postea de ve-
teris. Quoniam enim vetera priora sunt tem-
pore noua tamen anteposenda sunt di-
gnitate quoniam illa vetera priora sunt no-
uorum. Noua igitur ponentur prius: que
ut firmiter probemus: assumantur et vete-
ra. In veteribus habentur lex et prophetie:
in nouis euangelium et apostolice litere.
Aut autem apostolus. Per legem enim cognitio
peccati. Nunc autem sine lege iusticia dei
manifesta est. testificata per legem et prophe-
tas: iusticia autem dei per fidem ihesu christi in
omnes qui credunt in eum. Nec autem iusti-
cia dei ad nouum pertinet testamentum. et
testimonium habet a veteribus libris: hoc est
a lege ac prophetis. Prius igitur ipsa cau-
sa ponenda est: et postea testes introdu-
cendi. Nunc et ipse christus ihesus ordinem
seruandum esse demonstrat. scriba inquit
eruditus in regno dei. similis est viro
patrifamilias: proferenti de thesauro
suo noua et vetera. Non dixit vetera et
noua. Quod utique dixisset. mihi malu-
isset meritoque ordinem seruare quod tem-
porum. **Ca. xiii.**

Ergo ipse saluator cum obiurgaret

ciuitates in quibus virtutes magnas fecerat neque crederat. et eis alienigenas anteponeret: verumtamen inquit dico vobis. tiro et sydomi remissius erit in die iudicii quam vobis. Et paulo post alteri ciuitati. amen inquit dico tibi. quia terre sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi. **D**ie euidentissime predicat die iudicii esse venturum. Et alio loco. viri iniuiste inquit surgent in iudicio cum generatione ista. et odemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plusquam iona hic. **R**egina austri surget in iudicio cum generatione ista et odemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plusquam salomon hic. **D**uas res hoc loco discimus venturum esse iudicium cum mortuorum resurrectione venturum. De iniuistis enim et regia austri quam ista dicebat de mortuis sine dubio loquebatur: quos tamen in die iudicii resurrecturos esse predixit. **N**ec ideo dixit condemnabitur. quia ipsi iudicabunt: sed quia ex ipsorum operatione. isti merito damnabuntur. **R**ursus alio loco. cum de bonorum bonorum et malorum nunc promixtione. postea separatione que vtiq; in die iudicii futura est loqueretur: adhibuit similitudinem de tritico seminato. et super seminatis iuanis: eamque suis exponens discipulis. qui seminat inquit bonum semine est filius hominis. ager autem est mundus. bonum vero semine hi sunt filii regni. iuania autem hi filii sunt nequam. inimicus autem qui seminauit ea. est diabolus. **M**essis autem consummatio est seculi: messores vero angeli sunt. Sicut ergo colliguntur iuania et igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi. **M**ittet filius hominis angelos suos. et colligent de regno suo omnia scandala. et eos qui faciunt iniquitatem. et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus et stridor dentium: tunc iusti fulgebunt sicut sol in re-

gno patris eorum. **Q**ui habet aures audiendi audiat. **D**ie iudicium quidem vel die iudicii non noiauit: sed eum multo clarius ipsis rebus expressit. et in fine seculi futurum esse predixit. **I**te discipulis suis. amen inquit dico vobis. quia vos qui secuti estis me. in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. **D**ie discimus cum suis discipulis iudicaturum ihesum. **S**nde et alibi iudeis dixit. **S**i ego in belyebub eicio demonia: filii vestri in quo eiciunt. **I**deo ipsi iudices vestri erunt. **N**ec quam super duodecim sedes sessuros esse ait. xii. solos homines cum ipso iudicatos putare debemus. **D**uodenario quippe numero. vniuersa quedam significata est iudicantium multitudo propter duas partes numeri septenarij: quo significatur plebs et vniuersitas. **Q**ue due partes id est tria et quatuor. altera per alteram multiplicat: xii faciunt. **N**am et quatuor ter. et tria quater. xii. sunt. **E**t si qua alia huius duodenarij numeri que ad hoc valeat ratio reperitur. **A**lioquin quam in locum iude traditoris apostolum matthiam legimus ordinatum: apostolus paulus qui plus illis omnibus laborauit vbi ad iudicandum sedeat. non habebit. **Q**ui profecto cum alijs sanctis ad numerum iudicum se pertinere demonstrat. cum dicit. **N**escitis quia angelos iudicabimus. **D**e ipsis quoque iudicandis in hoc numero duodenario similis causa est. **N**on enim quod dictum est iudicantes. xii. tribus israel tribus leui que tercia decima est ab eis iudicanda non erit: sed solum illi populi. non etiam ceteras gentes iudicabunt. **Q**uod autem ait in regeneratione proculdubio mortuorum resurrectionem. non ex voluntate regenerationis intelligi. **S**ic enim caro nostra regenerabitur per incorruptionem: que admodum est anima nostra

regenerata p̄ fidē. **U**ltra p̄terea. q̄ de
vlt̄no iudicio ita dicit videtur ut diligē
ter considerata rep̄iatur ambigua.
vel magis ad aliud p̄tinentia. siue sc̄z
ad eū saluatoris aduentū. quo p̄ totū
hoc tempus in ecclesia sua venit. hoc
est in mēbris suis. p̄ticulari atq; pau
latim qm̄ tota corpus est eius: siue ad
excidiū terrene iherusalē. q̄ de illo
cū loquit̄ plerūq; sic loquitur tanq̄
de fine seculi. atq; illo die iudicij no
uissimo. et magno loquatur: ita ut di
noscā nō possit omnino. nisi ea que ap̄
tres euāgelistas. matheū marcū lu
cam. de hac re similiter dicta sūt inter
se om̄ia p̄ferantur. **Q**uedā quippe alter
obscurius alter explicat plamius: ut
ea que ad vnā rem p̄tinentia dicuntur.
appareat vn̄ dicatur. **Q**uod facē utcūq;
curavi ī quadā epistola quā rescripti
ad beate memorie virū eliciū salomta
ne vrbis ep̄m. cuius epistole titulus
est de fine seculi. **P**romde iā illud hic
dicā qd̄ in euāgelio secundū matheū
de sepacōne honorū et malozū legitur
p̄ iudiciū p̄sentissimū atq; nouissimū
xp̄i. **C**ū aut̄ venerit inquit filius hoīs
in maiestate sua. et om̄es angeli cum
eo. tūc sedebit sup̄ sedem maiestatis
sue et congregabuntur ante eū om̄es
gētes. et sepabit eos ab invicē. sicut
pascor̄ segregat oues ab hēdis. et sta
tuet oues quidē a dextris suis. hēdos
aut̄ a sinistris. **T**ūc dicet rex hijs qui
a dextris eius erūt. **V**enite b̄ndicti
patris mei: possidete paratū vobis re
gnū a constituōe mundi. **E**surii enī:
et dedistis michi manducare. **S**itii:
et dedistis michi bibere. **H**ospes erā:
et collegistis me. **N**udus: et coopu
istis me. **I**n carcere erā: et venistis ad
me. **T**unc respōdebūt ei iusti dicētes.
Dñe. quando te vidimus esurientē et
pauimus te. sitientē et dedimus tibi
potiū. **Q**uādo aut̄ te vidimus hospiti

te. et collegimus te. aut nudū. et coo
peruimus te. **A**ut qm̄ te vidimus in
firmū. aut ī carcere: et venimus ad te.
Et respondēs rex dicet illis. **A**mē di
co vobis. quādiu vni fecistis de hijs
fratrib; meis minimis: michi fecistis.
Tūc dicet inquit a hijs qui a sinistris
eius erūt. **D**iscedite a me maledicti in
ignem eternū: qui paratus est diabo
lo et angelis eius. **D**einde similiter
etiā hijs enumerat quod illa nō fece
runt q̄ dextros fecisse memorat. simi
literq; interrogatib; qm̄ eū viderint
in hoz indigētia constitūtū. et qd̄ mini
mis suis non factum est sibi factum
nō fuisse respondit. sermonēq; cōclu
dens. et ibūt in q̄t hī in suppliciu eter
nū: iusti aut̄ in vitā eternā. **J**ohānes
vero euāgelista aptissime narrat cū
in resurrectōe mortuozū futurū p̄dix
isse iudiciū. **C**ū enī dixisset. neq; enim
pater iudicat quenq; s̄ iudiciū omne
dedit filio. ut om̄es honorificēt filium.
sicut honorificat patrē. q̄ nō honorifi
cat filiū nō honorificat patrē q̄ misit illū:
p̄tinus addidit. **A**mē amē dico vob
quia qui verbū meū audit. et credit ei
qui me misit habet vitā eternā et in iu
diciū nō venit. sed transit a morte ī vi
tā. **E**cce hic dixit fideles suos in iudi
ciū nō venire. **Q**uomō ergo p̄ iudiciū
sepabūtur a malis. et ad eius dexterā
stabūt: nisi quia hoc loco iudiciū p̄
dānacōne posuit. **I**n tale quippe iudi
ciū nō veniēt. qui audiūt verbū eius. et
credūt ei qui misit illū. **Ca. sextū.**

Deinde adūgit et dicit. **A**men
nūc est qm̄ mortui audiēt vocē filij dei:
et qui audierint viuēt. **S**icut enī pa
ter habet vitā in semetip̄o: sic dedit et
filio habē vitā in semetip̄o. **N**ondū
de sc̄da resurrectōe id est corp̄z. lo
quitur q̄ in fine futura est: sed de p̄ma
q̄ nūc ē. **H**ac quippe ut distingueret

ait. Venit hora et nunc est. Non autem ista corporum sed animarum est. Habent enim et anime mortem suam in impietate atque peccatis. Secundum quam mortem mortui sunt. de quibus idem dominus ait. Venite mortuos sepelire mortuos suos: ut scilicet in anima mortui. in corpore mortuos sepeliret. Propter istos ergo impietate et iniquitate in anima mortuos: venit inquit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei: et qui audierint vivent. Qui audierint dixit. qui obdierint. qui crediderint et usque in finem perseveraverint. Nec fecit hic ullam differentiam bonorum et malorum. Omnibus enim bonum est audire vocem eius et vivere ad vitam pietatis ex impietatis morte transeundo ire. De qua morte ait apostolus paulus. Ergo omnes mortui sunt. et pro omnibus mortuus est christus: ut qui vivunt iam non sibi vivant: sed ei qui pro ipso mortuus est et resurrexit. Omnes itaque mortui sunt in peccatis. nemine pro suis excepto siue originalibus siue etiam voluntate additis. vel ignorando vel sciendo nec faciendo quod iustum est. Et pro omnibus mortuus est. vivus mortuus est unde id est nullum habens omnino peccatum: ut qui pro remissione peccatorum vivunt. iam non sibi vivant. sed ei qui pro omnibus mortuus est propter peccata nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram: ut credentes in eum qui iustificat impium: ex impietate iustificati. tanquam ex morte vivificati ad primam resurrectionem que nunc est animarum pertinere possimus. Ad hanc enim primam non pertinent nisi qui beati erunt in eternum. Ad secundam vero de qua mox locuturus est et beatos pertinere docebit et miseros. Ista est misericordie: illa iudicii. Propter quod in psalmo scriptum est: misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. De quo iudicio consequenter advenit. atque ait. Et potestatem dedit ei et iudicium facere: quia filius hominis est. Nunc

ostendit quod in ea carne veniet iudicaturus in qua venerat iudicandus. Ad hoc enim ait quomodo filius hominis est. Ac deinde subiungens unde agimus. nolite inquit mirari hoc quod venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt. audient vocem eius. et procedent qui bona fecerunt in resurrectione vite: qui vero mala egerunt in resurrectione iudicii. Hoc illud est iudicium quod paulo ante sic nunc per damnationem posuerat dicens. qui verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam eternam: et in iudicium non venit sed transit a morte in vitam: id est pertinendo ad primam resurrectionem qua nunc transitur a morte ad vitam. in damnationem non veniet quam significavit appellacione iudicii: sicut etiam in hoc ubi ait. qui male egerunt in resurrectione iudicii: id est damnationis. Resurgat ergo in prima: qui non vult in secunda resurrectione damnari. Venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei. et qui audierint vivent id est in damnationem non veniet: que secunda mors dicitur. In quam mortem post secundam que corporum futura est resurrectione: precipitabuntur qui in prima que animarum est non resurgunt. Veniet enim hora ubi non ait et nunc est: quia in fine seculi erit. hoc est in ultimo et maximo iudicio dei quando omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius et procedent. Non dixit quemadmodum in prima. et qui audierint vivent: non enim omnes vivent. ea scilicet vita que quam beata est. sola vita dicenda est. Nam utique non sine qualicumque vita possent audire et de monumentis resurgente carne procedere. Quare autem non omnes vivent: in eo quod sequitur docet. Qui bona inquit fecerunt in resurrectione vite beati sunt qui vivent. Qui vero mala egerunt in resurrectione iudicii: beati sunt qui non vivent. quia secunda morte morientur. Mala quippe egerunt: quam male vixerunt.

male aut vixerunt: quia in prima que nunc est animarum resurrectione non reuixerunt: aut in eo quod reuixerat non in finem usque manserunt. Sicut ergo due sunt generationes. de quibus iam supra locutus sum. vna secundum fidem que nunc fit per baptismum alia secundum carnem que fiet in eius incorruptione. atque immortalitate per iudicium magnum atque nouissimum: ita sunt et resurrectiones due. vna prima et nunc est et animarum est. quod venire non permittit in mortem secundam: alia secunda que non nunc sed in seculi fine futura est: nec animarum sed corporum est. quod per vltimum iudicium alios mittet in secundam mortem: alios in eam vitam que non habet mortem. ¶ **Ca. septimum.**

Duabus resurrectionibus idem Iohannes euangelista in libro que dicitur apocalypsis eo modo locutus est. ut eorum prima a quibusdam nostris non intellecta. in super eam in quibusdam ridiculas fabulas verteretur. Ait quippe in libro memorato Iohannes apostolus. Et vidi angelum descendente de celo habente clauem abissi. et catenam in manu sua. et tenuit draconem illum serpentem antiquum qui cognoscitur est diabolus et sathanas. et alligauit illum mille annis et misit illum in abissum et clausit. et signauit super eum ut non seducet iam gentes. donec finiatur mille annis: post hoc oportet eum solui breui tempore. Et vidi sedes et sedentes super eas. et iudicium datum est. Et aie occisorum propter testimonium ihesu. et propter verbum dei. et si qui non adorauerunt bestiam nec imaginem eius. nec acceperunt inscriptionem in fronte aut in manu sua. et regnauerunt cum ihesu mille annis: reliqui eorum non vixerunt donec finiatur mille anni. Nec resurrectio prima est. Beatus et sanctus est: qui habet in hac prima resurrectione partem. In istis secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes dei christi. et regnabunt cum eo mille annis. Qui propter hec huius libri verba prima

resurrectionis futura suspicant sunt corporales: inter cetera maxime numero annorum mille permoti sunt tanquam oportet in sanctis istis eo modo velut tanti temporis fieri sabbatismum. vacatione scilicet sancta post labores annorum sex milium. ex quo creatus est homo. et magis illius peccati merito in huius mortalitatis erunas de paradisi felicitate dimissus est: ut quoniam scriptum est. vnus dies apud dominum sic mille anni. et mille anni sic dies vnus: sex annorum milibus tanquam sex diebus impletis. sequatur velut septimus sabbatum in annis mille postremis. Ad hoc sabbatum celebrandum resurgentibus sanctis. Que opinio esset utcumque tolerabilis. si aliquae deliciae spirituales in illo sabbato affutire sanctis per dominum presentiam crederetur. Nam etiam nos hoc opinati fuimus aliquando. Sed cum eos qui tunc resurrexerunt dicant immoderatissimis carnalibus epulis vacaturos in quibus absit tantus ac potus. ut non solum nullam modestiam teneant sed modum quoque ipsius incredulitas excedat nullo modo ista possunt nisi a carnalibus credi. huius autem que spirituales sunt: istos ista credentes chiliastas appellat greco vocabulo. quod verbum e verbo exprimentes nos possumus miliarios nuncupare. eos autem longum est referre ad singula. sed potius que ad modum scriptura hec accipienda sit: nam debemus ostendere. Ait ipse dominus ihesus christus. Nemo potest introire in domum fortis. et vasa eius eripe nisi prius alligauerit fortem. diabolum volens intelligi fortem. quia ipse genus humanum potuit tenere captiuum: vasa vero eius que fuerat erepturus. fideles suos futuros. quos ille diuersis peccatis atque impietatibus possidebat. ¶ **S**ed ergo alligauerit hic fortis: propterea vidit iste apostolus in apocalypsi angelum discedente de celo habentem clauem abissi. et catenam in manu sua. Et tenuit in quantum draconem illum serpentem

antiquū qui cognominatus est diabolus et sathanas. et alligauit eum mille annis: hoc ē eius potestate ab eis seducēdis. ac possidēdis qui fuerāt liberādi cohibuit atq; frenauit. Mille aut anni: duob; modis possunt quātū michi occurrit intelligi. aut q; in vltimis annis mille ista res agit. id est sexto annorū miliario tanq; sexto die. cuius nūc spacia posteriora voluūt. secuturo deinde sabbato qd nō habet vspā requie sc; sanctorū q nō hab; finē: ut huius miliarij tanq; diei nouissimaz partē q remanebit usq; ad terminū seculi. mille ānos appellaueit. eo loquēdi mō quo pars significatur a toto. aut certe mille ānos p ānis omib; huius seculi posuit: ut pfecto numero notaret ipa temporis plenitudo. millenarius enī numerus denarij numeri quadratū solidū redidit. Decē quippe decies ducta: sūt cētū. Que iā figura qdrata. sed plana ē. Ut aut in altitudinē surgat. et solida fiat: rursus centū decies multiplicat et mille sūt. Porro si centū ipa p vniuersitate aliquā ponātur. quale illud ē. qd dñs omia sua dimittēt. et eū seqnti promisit dicēs. accipiet in hoc seculo cētuplū. qd expōnēs quodā mō ap̄s ait. quasi nichil hntes. et omia possidentes. q; ante iā dictū erat. fidelis hominis totus mūdus diuitiaz ē: qnto magis mille p vniuersitate ponūtur. vbi est soliditas ipius denarie qdrature. Vnde et illud melius intelligitur: qd in psalmo legitur. Nemo fuit in seculū testamētū sui. verbi qd mādauit i mille generacōes: id ē in oēs. Et misit illū inquit in abissum. Vnq; diabolū misit in abissus. Quo noie significata ē multitudo innumerabilis impiorū quorū i malignitate aduersus ecclesiā dei multū p̄funda sūt corda. nō q; ibi diabolus ante nō erat: s;

ideo dicitur illuc missus. q; exclusus a credētib; plus cepit impios possidere. Plus nāq; possidet a diabolo qui nō solū alienatus est a deo: verū etiā gratis odit seruiētes deo. Et claudit inquit. et signauit sup eū. ut nō seduceret iam gentes. donec firmātur mille anni. Claudit sup eum dictū est: interdixit ei ne possit exire. id est vetitum trāsgredi. Signauit aut qd addidit significasse michi videtur. q; occultū esse voluit qui p̄tineāt ad partē diaboli. et qui nō p̄tineāt. Hoc quippe in seculo isto p̄fusus latet. q; et qui videtur stare vtrū sit casurus. et qui videtur iacere vtrū sit resurrecturus incertū ē. Ab eis aut gētib; seducēdis huius interdicti vinculo. et claustro diabolus p̄hibet atq; cohibet: quas p̄tinentes ad xpm seducebat antea. vel tenebat. Das enī deus elegit ante mūdū cōstitucōnē erue de potestate tenebrarū. et trāfferre i regnū filij claritatis sue. sicut ap̄s ait. Nam seducere illū gētes etiā nūc. et secū trahē i eternam penā sed nō p̄destinatas in eternam vitā: quis fidelis ignorat? Nec moueat qd sepe diabolus seducat etiā illos: qui regenerati etiā in xpo. vias ingrediuntur dei. Nouit enī dñs q sūt eius. Ex hijs in eternā dānacōnē nemine ille seducit. Sic enī nouit eos dñs: ut deus quē nichil latet etiā futurorū. nō ut homo q; hōiem ad p̄ns videt. s; tñ videt cuius cor nō videt. qualis aut postea sit futurus. nec seipm videt. Ad hoc ergo ligatus est diabolus et inclusus in abisso. ut iā nō seducat gentes. ex quib; ostat ecclesia quos antea seductos tenebat. anteq; esset ecclesia. Nec enī dictū ē. ut nō seduceret aliquē. s; ut nō seduceret inquit iā gētes i quib; ecclesiā p̄culdubio voluit intelligi. Donec firmātur inq; mille anni. id est aut qd remanet de sexto

die qui oſtat ex mille ānis. aut omnes
anni quibꝫ demceps hoc ſeculū pagē
dū eſt. Nec ſic accipiendū eſt. qđ ait
ut nō ſeduceret gentes donec firmā-
tur mille anni: qđ poſtea ſeducturus
ſit eas dūtaxat gētes ex quibꝫ pde-
ſtimata oſtat eccleſia: a quibꝫ ſeducē-
dis illo eſt vinculo clauſtroqꝫ p̄hibi-
tus: ſ; aut illa locucōne dictū eſt qđ in
ſcripturis aliquotiēs inuenitꝫ. qualis
eſt i psalmo. ſic oculi nr̄i ad dñm deū
nr̄m donec miſereatur nr̄i. Neqꝫ enī cū
miſertus fuit. nō erūt oculi ſuozū eiꝫ
ad dñm deū ſiū. Aut certe iſte ē ordo
verboꝝ. Et clauſit et ſignauit ſup eū:
donec firmātur mille anni. Qđ vero in-
terpoſuit ut nō ſeduceret iā gentes.
ita ſe habꝫ. ut ab huius ordinis dñe-
xione ſit liberū. et ſeorſū intelligendū
velut ſi poſt adderetꝫ. ut ſic ſe haberet
tota ſentētia. Et clauſit et ſignauit ſup
eū donec firmātur mille anni ut non
ſeducēt iam gentes: id eſt ideo clau-
ſit donec firmātur mille anni. ut nō ſe-
duceret iā gentes. ¶ Ca. octauū.

Poſt hec inquit oportet eū ſolui
breui tpe. Si hoc ē diabolo li-
gari et intrudi. eccleſiā nō poſſe ſedu-
cere: hec ergo erit ſolucō eius ut poſ-
ſit. Abſit. Nunqꝫ enī ab illo eccleſia
ſeducetꝫ p̄deſtimata et electa āte mū-
di oſtitucōz. de qua dictū ē. nouit deus
qui ſūt eius: et tñ hic erit etiā illo tē-
pore quo ſoluedus ē diabolus. ſic ex
quo ē inſtituta hic fuit et erit omī tē-
pore: in ſuis vtiqꝫ qđ ſuccedūt naſcendo
moriētibꝫ. Nā paulo poſt dicit. qđ ſo-
lutus diabolus ſeductas gētes toto
orbe terrarū attrahet in bellū aduſus
eā: quozū hoſtū numerus erit ut are-
na maris. Et aſcenderūt inqꝫ ſup ter-
re latitudinē. et cinxerūt caſtra ſancto-
rū. et dilectā ciuitatē. et deſcēdit ignis
de celo a deo. et comedit eos: et diabo-
lus qđ ſeducerat eos miſſus ē in ſta-

gnū ignis et ſulphuris vbi et beſtia et
pſeudo p̄phete: et cruciabūtur die ac
nocte in ſecula ſeculoꝝ. ¶ Si hoc iā ad
iudiciū nouiſſimū p̄tinet qđ nūc p̄pter
ea cōmeormādū putauit ne qđs exiſti-
met eo ipſo paruo tpe quo ſoluetꝫ dia-
bolus in hac terra eccleſia: nō futurā.
illo hic eam vel nō inueniēte cū fuerit
ſolutus: vel abſumēte. cū fuerit mo-
dis omībz p̄ſecutus. Non itaqꝫ p̄ totū
hoc tempus qđ liber iſte oplectitur a
primo ſc; aduentu xp̄i uſqꝫ in ſeculi fi-
nē qui erit ſedus eius aduētus. ita dia-
bolus alligatꝫ. ut eius hec ipſa ſit alli-
gacō. p̄ hoc interuallū qđ mille āno-
rū numero appellat nō ſeducē eccleſi-
am: qñquidē illā nec ſolutus vtiqꝫ ſe-
ducturus eſt. Nā p̄fecto ei ſi alligari
eſt nō poſſe ſeducē ſiue nō p̄mitti: qđ
eſt ſolui. niſi poſſe ſeducē ſiue p̄mitti
qđ abſit ut fiat. ¶ Si alligacō diaboli
eſt nō p̄mitti exercere totā tēptacōz
quā poſteſt vel vi vel dolo ad ſeducēdos
hoīes in partē ſuā cogendo violēter.
fraudulēterue fallēdo. Qđ ſi p̄mittē-
tur i tā longo tēpore. et tanta infirmitate
multoz: plurimos tales quales
deus id ipſi nō vult. et fideles dice-
ret et ne crederēt impediret. Quod ne
faceret: alligatus ē. Tūc autē ſoluetꝫ.
qñ breue tēpus erit. Nā tribꝫ annis
et ſex mēſibꝫ. legitꝫ totis ſuis ſuozūqꝫ
viribꝫ ſeuiturus. Et tales erūt cū qui-
bus eis belligerandū eſt: ut vinci tā-
to eius impetu inſidijsqꝫ non poſſunt.
Si autē nunqꝫ ſolueretꝫ minus appa-
ret eius maligna potētia. minus ſan-
ctē ciuitatis fideliffima patiētia p̄ba-
ret: minus demiqꝫ p̄ſpiceretur. qđ ma-
gno eius malo tā bene fuit ſus omī-
potēs deus. qui eū nec omīmo abſtu-
lit a tēptacōne ſanctorū: quāuis ab
eozꝫ interioribꝫ hoīibꝫ vbi i deū cre-
ditur. foras miſſum. ut eius formiſcus
impugnacōe p̄ficeret. et in eis qui ſūt

ex parte ipsius alligauit. ne quantā
 posset effundēdo. & exercēdo maliciā
 innumerabiles infirmos. ex quib; ec-
 clēiā multiplicari. et impleri oportē-
 bat alios credituros. alios iā credē-
 tes a fide pietatis hos deterreret. hos
 frangeret. **E**t soluet in fine: ut q̄ forte ad-
 uersariū dei ciuitas superauerit. cū in-
 genti gloria sui redēptōnis. adiutoris
 liberatoris aspiciat. **I**n eorū sane qui
 tūc futuri sūt sanctorū atq; fidelū cō-
 paracōe quid sumus? **Q**uidē ad
 illos pbādos tantis soluentur inimi-
 cus: cū quo nos ligato tantis piculis
 dimicamus. q̄uis & hoc tēporis inter-
 uallo. quosdā milites xp̄i tā pruden-
 tes. & fortes fuisse. atq; esse nō dubiū ē
 ut etiā si tūc in ista mortalitate uiue-
 rēt. q̄n ille soluet: omnes infidias eius
 atq; impetus et cauerēt prudētissime.
 et patiētissime sustinerent. **H**ec autē
 alligacō diaboli nō solū facta est ex
 quo cepit ecclesia p̄ter iudeā terrā in
 nacōes alias atq; alias dilatari: s; etiā
 nūc sit. & fiet usq; ad terminū seculi quo
 soluēdus est: q̄ et nūc hoīes ab infi-
 delitate in qua eos ip̄e possidebat cō-
 uertuntur ad fidē. et usq; in illū finē si-
 ne dubio ouertent. **E**t utiq; vnicuiq;
 iste fortis tūc alligat: q̄n ab illo tāq;
 vas eius eripitur. **E**t abissus vbi in-
 clusus est nō in eis osūpta est q̄n sunt
 mortui. q̄ tūc erāt quādo esse cepit in-
 clusus. s; successerūt eis alij nascēdo
 atq; succedūt donec finiatur hoc secu-
 lū qui oderit xp̄ianos. in quorū quo-
 tidie velut in abisso cecis et pfundis
 cordib; includat. **V**trū autē etiā illis
 vltimis trib; annis & mensib; sex. q̄n
 solutus totis virib; seuiturus ē aliq; s;
 in qua nō fuerat sit accessurus ad fidē
 nōnulla questio ē. **Q**uomō enī stabit
 qd̄ dictū est. quis intrat in domū fortis
 ut vasa eius eripiat nisi prius alliga-
 uerit fortē si etiā soluto eripiūtur. **A**c

p hoc cogere videtur ista sentētia ut
 credamus illo sc; exiguo tēpore ne-
 minē accessurū esse ip̄o xp̄iano: s; cū
 eis qui iā xp̄iam repti fuerint diabolu
 pugnaturū: ex quib; etiā si aliqui vi-
 eti secuti cū fuerint: nō eos ad p̄desti-
 natū filiorū dei numerū ptinere. **N**eq;
 enī frustra idē iohānes ap̄ls q̄ hāc
 apocalip̄sim sc̄p̄it. in eplā sua de qui-
 busdā dicit. **E**x nobis exierūt: sed nō
 erāt ex nobis. **N**am si fuissent ex nob;
 pmāssent utiq; nobiscū. **S**; quid fi-
 er de paruulis? **N**imū quippe incredi-
 bile est. nullos iā natos. et nōdū ba-
 ptizatos. p̄occupari xp̄ianorū filios
 illo tēpore: infantes: nullos etiā ip̄is
 nasci iam dieb;: aut si erūt nō eos a
 parētib; suis ad lauacrū regnācōis
 mō quo cūq; p̄duci. **Q**uod si fiet: quo
 pacto soluto iā diabolo vasa ista eri-
 piētur in cuius domū nemo intrat ut
 vasa eius eripiat nisi prius alliga-
 uerit eū. **I**mo vero id potius ē creden-
 dū. nec qui cadāt de ecclesia nec q̄ ac-
 cedāt ecclesie illo tēpore defuturos.
S; p̄fecto tam fortes erūt. et p̄tes
 p̄ baptizadis paruulis suis. et hī q̄
 tūc p̄mitus credituri sūt: ut illū fortes
 vincāt etiā nō ligatū id ē omib; qua-
 lib; antea nunq; vel artib; infidiantē
 vel vrgentē virib;. et vigilāter intelli-
 gant. et tolerāter ferāt: ac sic illi etiam
 non ligato eripiātur. **N**ec ideo falsa
 erit euāgelica illa sentētia. quis intrat
 in domū fortis. nisi prius alligauerit
 fortē: sc̄dm enī sentētie eius veritatē.
 ordo iste seruatus ē. ut prius alliga-
 retur fortis. ereptisq; vasis eius lon-
 ge lateq; in omib; gentib; ex firmis
 et infirmis ita multiplicaret ecclesia.
 et ex ip̄a rerū d̄mitus p̄dictarū. et im-
 pletarū robustissima fide etiā soluto
 vasa posset auferre. **S**icut enī faten-
 dū est multorū refrigerescere caritate;
 cum abundat iniquitas. et inuiritatis

maximisq; psecucōib; atq; fallacijs
diaboli iam soluti eos qui in libro vi-
te scripti nō sūt multos esse cessuros:
ita cogitādū est nō solū quos bonos
fideles illud tempus inueniet. sed nō
nullos etiā qui foris adhuc erūt ad-
iuuāte dei gra p̄ sideracōz scriptura-
rū in quib; et alia et finis ip̄e p̄nūcia-
tus est. quē venire iam sentiūt. ad cre-
dendū qd̄ nō credebant futuros esse
firmiores: et ad vincēdū etiā nō liga-
tum diabolu fortiores. **Q**d si ita erit:
p̄pterea p̄cessisse dicēda est eius alli-
gacō. ut et ligati soluti expoliacō se-
queret: qm̄ de hac re dictū ē q̄s intra-
bit i domū fortis ut vasa eius eripiat
nisi p̄us alligauerit fortēs. **Ca. ix.**

Alterea dū mille annis alligatus ē
diabolus. sancti regnāt cū xp̄o etiam
ip̄is mille ānis. eisdē sine dubio. et eo-
dē mō intelligēdis id est ex isto iam
tēpore p̄oeris eius aduentus. **E**xcepto
quippe illo regno de quo in fine dictu
rus est venite b̄ndicti p̄ris mei possi-
dete parati vobis regnū. nisi alio ali-
quo mō lōge quidē impari iā nūc re-
gnarent cū illo sancti eius quib; ait.
ecce ego vobiscū sū usq; in cōsumacōz
seculi: p̄fecto nō etiā nūc diceret ec-
clesia. regnū eius regnū celoz. **R**am
vniq; isto tpe i regno dei erudit scri-
ba ille. qui profert de thesauro suo no-
ua et vetera. de quo sup̄ locuti sumus:
et de ecclia. collecturi sūt iŷama mello-
res illi q̄ p̄misit cū tritico simul cresce-
re usq; ad messē. **Q**d exponens ait.
Messis est finis seculi: mellores autē
angeli sūt. **S**icut ergo colligūtur iŷ-
ama. et igni oburūtur: sic erit in cōsu-
macōe seculi. **M**itter filius hominis an-
gelos suos: et colligēt de regno eius
ōmnia scādala: **N**ūquid de regno illo:
vbi nulla sūt scandala: **D**e isto ergo
regno eius qd̄ est hic et ecclesia collig-
entur. **I**te dicit. **Q**ui soluerit vnū de

mandatis istis minimis. et docuerit sic
hoīes. minimus vocabit̄ in regno celo-
rum. **Q**ui autē fecerit et sic docuerit:
magnus vocabitur in regno celoz.
Strumq; dicit i regno celoz. et qui
nō facit mandata q̄ docet. hoc est enī
soluere. nō seruare. nō facere: et illū q̄
facit et sic docet. h̄istū minimū. illū ma-
gnū. **E**t d̄nuo secutus adūgit. **D**ico
enī vobis qz nisi abūdauerit iusticia
vestra sup̄ scribarū. et phariseoz. id ē
sup̄ eos q̄ soluiūt qd̄ docet: de scribis
enī et phariseis dic̄ alio loco qm̄ dicūt
et nō faciūt. **N**isi ergo abūdauit sup̄
hos iusticia v̄ra. id ē ut vos nō solua-
tis h̄ faciat̄ potius qd̄ docet̄: nō in-
trabit̄ inquit in regnū celoz. **A**lio
mō igitur intelligendū est regnū ces-
loz. vbi ambo sūt. et ille sc̄ qui soluit
qd̄ docet. et ille q̄ facit. sed ille minimus
iste magnus: alio mō aut regnū ces-
loz dicitur. quo nō intrat. nisi ille qui
facit. **A**e p̄ hoc vbi vtrūq; genus est.
ecclesia est: qualis nūc est. **V**bi aut il-
lud solū est ecclesia est: qualis tūc est
q̄n̄ malus i ea nō erit. **E**rgo. nūc ec-
clesia regnū xp̄i est regnū celoz. **R**e-
gnāt itaq; cū illo etiā nūc sancti eius.
aliter quidē q̄ tunc regnabūt: nec tñ
cū illo regnāt iŷama. quāuis i eccle-
sia cū tritico crescāt. **R**egnāt enī cū il-
lo qui faciūt qd̄ ap̄s ait: si resurrexis-
tis cū xp̄o que sursum sūt sapite vbi
xp̄us est in dextera dei sedēs: que sur-
sum sūt q̄rite: nō q̄ supra terrā. **D**e q̄-
libus itē dicit. qd̄ eoꝝ cōuersacō sit in
celis. **P**ostremo regnāt cū illo qui eo-
mō sūt i regno eius: ut sūt etiā ip̄i re-
gnū eius. **Q**uomō aut sūt regnū xp̄i.
qui ut alia taceā. q̄uis ibi sūt donec
colligātur in fine seculi de regno eius
ōmnia scandala: tñ illuc sua querūt nō
que ihu xp̄i: **D**e hoc regno ergo mi-
litie i quo adhuc cū hoste cōfligit. et
aliqñ repugnat̄ repugnātib; vicis

aliqui ecclesiis imperatur donec veniat ad illud pacatissimum regnum ubi sine hoste regnabitur. et de hac prima resurrectione que nunc est: liber iste sic loquitur. **C**um enim dixisset alligari diabolum mille annis et postea solui breuitate: mox recapitulando quod in istis mille annis agat ecclesia vel agatur in ea: et vidi inquit sedes et sedentes super eas et iudicium datum est: non hoc putandum est de ultimo iudicio dici: sed sedes impositurum. et ipsi impositi intelligendi sunt: per quos ecclesia nunc gubernatur. Iudicium autem datum: nullum melius accipiendum videtur. quod id quod dictum est: que ligaueritis in terra ligata erunt et in celo: et que solueritis in terra: soluta erunt et in celo. **S**ic apostolus. **Q**uid enim michi est inquit de hiis que foris sunt iudicare? **N**one de hiis qui intus sunt vos iudicatis? **E**t anime inquit occisorum propter testimonium ihesu. et propter verbum dei: subauditur quod postea diciturus est. regnauerunt cum ihesu mille annis. anime scilicet martirum nondum sibi corporibus suis redditis. neque enim pro anime mortuorum separantur ab ecclesia: que etiam nunc est regnum christi. **A**lioquin nec ad altare dei fieret eorum memoria in communicatione corporis christi. nec aliquid prodesse ad eius in periculis baptismum currere. ne sine illo firmatur hec vita. nec ad reconciliationem. si forte per penitentiam malum conscientiam quisque ab eodem corpore separatus est. **C**ur enim sunt ista: nisi quia fideles etiam defuncti membra sunt eius? **Q**uamvis ergo cum suis corporibus nondum sunt: iam tamen eorum anime regnant cum illo. dum isti mille anni decurrunt. **S**ed in hoc eodem libro et alibi legitur. **B**eatissimi mortui qui in domino moriuntur: amodo iam dicit spiritus et requiescant a laboribus suis: nam opera illorum secuntur illos. **R**egnat itaque cum christo nunc primus ecclesia in vivis et mortuis. **P**ropterea enim sicut dicit apostolus. mortuus est christus:

ut et vivorum et mortuorum dominet. **S**ed ideo tantummodo martirum animas commemoravit: quia ipsi proprie regnant mortui qui usque ad mortem pro veritate certaverunt. **S**ed a parte totum etiam ceteros mortuos intelligimus pertinere ad ecclesiam quod est regnum christi. **Q**uod vero sequitur. et si qui non adoraverunt bestiam nec imaginem eius. neque acceperunt in scriptis in fronte. aut in manu sua: simul de vivis et mortuis debemus accipere. **Q**ue sit porro ista bestia. quamvis sit diligenter requirendum: non tamen abhorret a fide recta ut ipsa impia civitas intelligatur et populus infidelium ottrarius populo fidei et civitati dei. **I**mago vero eius simulacrum eius michi videtur in eis videlicet hominibus: qui velut fidei peritentem. et infideliter vivunt. **F**ingunt enim se esse quod non sunt: vocanturque non veraci effigie. sed fallaci imagine christi. **A**d eandem namque bestiam pertinet non solum aperte inimici nominis christi. et eius gloriosissime civitatis: sed etiam inania que de regno eius quod est ecclesia in fine seculi colligenda sunt. **E**t qui sunt qui non adorant bestiam nec imaginem eius: multi qui faciunt quod ait apostolus. ne sitis iugum ducetes cum infidelibus. **N**on adorant enim. id est non consentiunt. non subiciuntur. neque accipiunt in scriptis non tamen scilicet criminibus in fronte propter professionem. in manu propter operum. **A**b hiis ergo malis alieni siue adhuc in ista mortali carne viventes. siue defuncti regnant cum christo iam nunc modo quodammodo huic temporis oratio pro totum hoc intervallum quod numero mille significat annorum. **R**eliqui eorum inquit non vixerunt. hoc autem nunc est cum mortui audierint vocem filii dei. et qui audierint vivunt. **R**eliqui vero eorum non vivent. **Q**uod vero subdit donec firmantur mille anni: intelligendum est quod eo tempore non vixerunt quo vivere debuerunt ad vitam scilicet de morte transeundo. **E**t ideo cum dies venerit

quo fiat et corporū resurrectio: nō ad
vitā de monumētis pcedet. s; ad iudic-
ciū: ad dānacōnē sc; q; scda mors di-
citur. **D**onec finiātur enī mille annī q;
cūq; nō vixerit id est isto toto tēpore
quo agitur pma resurrectō no audi-
erit vocē filij dei. et ad vitā de morte
nō trāsierit: pfecto i scda resurrectō-
ne q; carnis est. in mortē scdam cū ipa
carne transibit. **S**equitur enī et dicit.
Nec resurrectō pma ē. **B**eatus et san-
ctus qui hab; i hac pma resurrectōe
partez: id est particeps eius est. **I**pe
autē est particeps eius qui nō solum
a mortē q; in peccatis ē reuiuiscit. verū
etiā i eo q; reuixit pmanebit. **I**n istis
inquit scda mors nō hab; potestātē.
Habet autē i reliquis de quib; supius
ait. reliqui eoz nō vixerūt donec fini-
antur mille anni: qm̄ toto isto tēpore
interuallo qd̄ mille annos vocat qn-
tumcūq; in eo quisq; eoz vixit in cor-
pore nō reuixit a morte in qua eū tene-
bat impietas: ut sic reuiuiscendo pri-
me resurrectōis particeps fieret. at;
in eo potestātē scda mors nō haberet.

Sunt qui putāt resur- **Ca. x.**
rectōnē dici nō posse nisi corpo-
ru: ideo q; istā q; pma in corporib; fu-
turā esse ostendūt. **Q**uoz enī est inq;
unt cadē: eoz est resurgere. **C**adūt
autē corpa moriēdo: nā a cadēdo ca-
dauera nūcupātur. **N**on ergo anima-
rū inquit resurrectō potest esse s; cor-
porū. **S**i quid otra aplm̄ dicūt: qui eā
resurrectōnē appellat. **N**ā scdm̄ inte-
riorē. non scdm̄ exteriorē hōiem vtiq;
resurrexerāt quib; ait. **S**i resurrexi-
stis cū xp̄o: q; sursum sunt sapite. **Q**uē
sensū s; verbis alijs alibi posuit dicēs.
Sicut quēadmodū xp̄us resurrexit a
mortuis p gloriā patris: sic et nos in
nouitate vite ambulemus. **H**inc ē et
illud. **S**urge qui dormis et exurge a
mortuis. et illuminabit te xp̄us. **Q**d autē

dicūt nō posse resurgē. nisi qui cadūt.
et ideo putāt resurrectōnē ad corpa
nō ad animas p̄tinere. q; corpa ē ca-
dē: cur nō audiūt nō recedatis ab illo
ne cadatis. et suo dño stat. aut cadit:
et qui se putat stare videat ne cadat.
Puto enī q; in aīa nō in corpe casus
iste cauendus est. **S**i igitur cadēti;
est resurrectō. cadūt autē et anime: p-
fecto et aīas resurgē confitēdū ē. **Q**d
autē cū dixiss; i istis scda mors nō ha-
bet potestātē adiunxit atq; ait. s; erūt
sacerdotes dei et xp̄i. et regnabūt cum
eo mille ānis: nō vtiq; de solis episco-
pis et p̄biteris dictū est q; pprie iam
vocant̄ in ecclesia sacerdotes. s; sicut
oēs xp̄os dicimus ppter mysticū crī-
ma: sic omēs sacerdotes qm̄ membra
sūt vnius sacerdotis. **D**e quib; ap̄ls
petrus. plebs inquit sancta regale sa-
cerdotiū. **S**ane lic; breuiter at; trā-
seūter insinuauit esse deū xp̄m dicēdo
sacerdotes dei et xp̄i hoc ē p̄ris et filij:
q; quis ppter formā serui sicut hōis fili-
us. ita etiā sacerdos xp̄us effectus sit
in eternū. scdm̄ ordinē melchisedech.
de quare in hoc ope nō semel diximus.

Et cū finitū fuerint **Ca. xi.**
inquit mille anni: soluet̄ sarba-
nas de custodia sua. et exibit ad sedu-
cendas nacōes q; sūt in quatuor angulis
terre gog et magog. et trahet eos in
bellū quozū numerus ē ut harena ma-
ris. **A**d hoc ergo tūc seducet: ut i hoc
bellū trahat. **N**ā et antea modis qui-
bus poterat. p mala multa et varia se-
ducebat. **E**xibit autē dictū est. in aptā
psecucōz. de latebris erūpet odior.
Nec enī est nouissima psecucō nouissi-
mo immimēte iudicō. quā sancta eccle-
sia toto terraz orbe patiet̄: vniūsa sc;
ciuitas xp̄i. ab vniūsa diaboli ciuitate
q̄ntacūq; erit vtraq; sup̄ terrā. **D**en-
tes quippe iste quas appellat gog et
magog: nō sic sūt accipiēde tāq; sint

aliqui i aliqua parte terrarum barbari
constituti. siue quos quidam suspicatur
getas. massagetas. propter literas ho-
rum nom pmas. siue aliquos alios ali-
enigenas. et a romano iue seunctos.
Toto naq; orbe terrarum significati sunt
isti esse cu dictu est: nationes q sunt in
quatuor angulis terre easq; subiecit
esse gog et magog. Quorum interpreta-
cone nom esse coprimus gog tectu
magog detectu: taq; domus. et ipe q
pcedit de domo. Dentes igitur sunt
hij in quib; diabolū velut i abisso su-
pius intelligebamus inclusū: et ipe de
illis quodamō sese efferēs et pcedēs
ut ille sicut tectu. ipe detectu. Si aut
vtrūq; referamus ad gentes. nō vnū
bonū ad illas. alterū ad diabolū: et te-
ctu ipe sūt. q; in eis nūc includitur. et
quodamō tegit inimicus antiquus.
et detectu ipe erunt qm in apertū oclū
de oporto eruptire sunt. Qd vero ait
et ascenderunt sup terre latitudinē. et
cinxerūt castra sanctorū et dilectā ci-
uitatē: non vtrūq; ad vnū locū venisse.
vel venturi esse significati sunt q; vno
loco aliquo futura sunt castra sancto-
rū et dilecta ciuitas cū hec non sit nisi
xpī ecclesia toto terrarum orbe diffusa.
Ac p hoc vbiūq; tūc erit q; in omib;
gentib; erit. qd significatū ē noīe lati-
tudinis terre: ibi erūt castra sanctorū
ibi erit dilecta deo ciuitas eius: ibi
ab omib; inimicis suis. q; et ipi i omi-
bus gētib; cū illa erūt. psecucōis illi-
us immamitate cingetur hoc ē in an-
gustijs tribulacōis artabitur. vrgē-
bitur. concludet: nec militiā suā dese-
ret. que vocabulo ē appellata castro-
rum. ¶ Ca. xij.

Quo dicitur ait. et descēdit ignis
de celo et comedit eos: nō extre-
mum putandum est id esse suppliciu;
quod erit cū dicit. discedite a me ma-
ledicti in ignē eternū. Tūc quippe in

ignē mittetur ipi: nō ignis de celo ve-
niet i ipos. Sic aut bñ intelligit ignis
de celo de ipa firmitate sanctorū q nō
cessuri sūt seuenib;. ut eoz faciāt vo-
luntatē. Firmamentū ē enī celū. cuius
firmitate illic cruciabūtur ardentissi-
mo zelo: qm nō potuerūt attrahere in
partes anti xpī sanctos xpī. Et ipe ē
ignis q comedit eos. et hoc a deo. quia
dei munē insupabiles sunt sancti. vñ
excruciabūtur inimici. Sicut enī i bo-
no positū est: zelus domus tue comedit
me: ita ecōtrario: zelus occupauit ple-
bē meruditā. Et nūc ignis cōtrarios
comedit: et nūc vtrūq; excepto sc; vlti-
mi illius igne iudicij. Aut si eam pla-
gā qua pcutiendi sūt ecclesie psecu-
tores veniēt iam xpō. quos viuētes
inuemet sup terrā: qm interficiet anti-
xpī spiritu oris sui ignem appellauit
descendentē de celo: eosq; comedit.
Neq; hoc vltimū suppliciu erit impio-
rū. s; illud qd facta corpoz resurre-
ctione passuri sūt. ¶ Ca. xij.

Hec psecucō nouissima que futu-
ra est ab anti xpō sicut iam dixi-
mus q; in hoc libro supius. et apud
danielē pphetā positū est: trib; annis
et sex mensib; erit. Qd tēpus quāuis
exiguū vtrū ad mille ānos p̄tineat.
quib; et diabolū ligatū dicit et sanctorū
regnare cū xpō: an eisdem annis hoc
paruū spaciū sup addat. at; extra sit
merito ambigitur: q; si dixerimus ad
eosdē annos hoc p̄tine: nō tantō tpe
s; p̄lixiore cū xpō regnū sanctorū re-
periet extendi. q; diabolus alligari.
Profecto enī sancti cū suo rege etiā
in ipa psecucōne p̄cipue regnabunt.
mala tantā vincēt: qm iam diabolus
nō erit alligatus. ut eos psequi omi-
bus virib; possit. Quō ergo ista sc̄p-
tura eisdē mille annis vtrūq; determi-
nat. diaboli sc; alligationē. regnūq;
sanctorū: cū trū annorū et sex mensū

interuallo prius definatur alligatio
diaboli. q̄ regnum sanctorum in his
mille annis cū xp̄o. Si aut dixerim⁹
parū p̄secūōis huius hoc spaciū
nō op̄tandū in mille annis. s̄ eis im-
pletis potius adiciendū. ut pp̄rie pos-
sit intelligi quod cū dixisset. sacerdos
dei. xp̄i regnabūt cū eo mille an-
nis: adiecit. et cū finitū fuerit mille an-
ni soluetur sathanas de custodia sua.
Isto enī mō et regnū sanctorū et v̄m-
culū diaboli simul cessatura esse signi-
ficat. ut deinde p̄secūōis illius tēpus
nec ad sanctorū regnū. nec ad custo-
diā sathane. quorū utrūq̄ in mille an-
nis est p̄tinere. sed sup̄additū et ex-
tra op̄tandū esse credat̄: cogemur
fateri sanctos i illa p̄secūōe regna-
turos nō esse cū xp̄o. S̄ quis audeat
dicē. tūc cum illo nō regnatura sua
membra q̄n ei maxime atq̄ fortissime
coherēbūt. et quo tēpore q̄n erit acris-
or impetus belli tanto maior gloria nō
cedendi: tanto denior corona marti-
rij. Aut si pp̄ter tribulacōes q̄s passu-
ri sūt nō dicēdi sūt regnaturi: seque-
ritur ut etiā sup̄iorib⁹ dieb⁹ in eisdem
mille ānis quicūq̄ tribulatur sanctorū
eo ip̄o tēpore tribulacōis sue cū
xp̄o nō regnasse dicatur: ac p̄ hoc et
illi quorū animas auctor libri huius
vidisse se scribit occasorū pp̄ter testi-
moniū ihu. et pp̄ter v̄bū dei: nō regna-
bāt cū xp̄o q̄n patiebātur p̄secūōne:
et ip̄i regnū xp̄i nō erant: quos xp̄us
excellētius possidebat. Absurdissimū
id quidē est: et omnino adūsandū. S̄
certe anime victrices gloriosissimorū
mārtirū. omnib⁹ dolorib⁹ ac labori-
bus sup̄atis atq̄ finis. postea q̄ mor-
talia membra posuerūt. cū xp̄o v̄nq̄
regnauerūt. et regnāt donec finiantur
mille anni: et postea receptis etiā cor-
porib⁹ iā immortalib⁹ regnēt. Prom-
de in trib⁹ illis ānis atq̄ dimidio aīe

ocasioꝝ p̄ eius martirio et q̄ antea de
corporib⁹ exierunt. et que ipsa nouis-
sima p̄secūōe sūt exiture: regnabūt
cū illo donec finiatuꝝ mortale seculū:
et ad illud regnū: vbi mors non erit
trāseat. Quocirca cū xp̄o regnātū
sanctorū: plures anni erūt q̄ v̄nculi
diaboli atq̄ custodie. qui illi cū suo re-
ge dei filio iā diabolo nō ligato etiā
p̄ tres illos annos ac semisse regna-
būt. Remanet igit̄. ut cū audimus sa-
cerdotes dei. xp̄i regnabūt cū eo mil-
le annis. et cum finitū fuerint mille anni
soluetur sathanas de custodia sua: a-
non regni huius sanctorū intelliga-
mus annos mille finiri. s̄ v̄nculi dia-
boli atq̄ custodie. ut annos mille id
est annos om̄es suos queq̄ pars ha-
beat diuersis ac pp̄ris p̄lixitatib⁹ his
mēdos. āpliore sanctorū regno. bre-
uiore diaboli vinculo. Aut certe q̄m
trū annorū. et sex mensū breuissimū
spaciū est op̄tari noluisse credatur.
siue q̄d minus. sathane vinculū. siue
quod amplius videt̄ regnū habere
sanctorū. sic de quadringētis ānis in
sextodecimo huius opis volumine dis-
putauim⁹ q̄m plus aliquid erāt. et tamē
quadringētis sūt nūcupati: et talia se-
pe reperitur i literis sacris si quis ad-
uertat. **Ca. xiiij.**

Dost hanc autē cōmemoracōnez
nouissime p̄secūōis: breuiter
cōplectitur totū q̄d vltimo iam iudi-
cio diabolus. et cū suo p̄ncipe ciuitas
inimica passura ē. Dicē enī. Et diabolus
qui seducebat eos missus ē in stagnū
ignis et sulphuris quoa bestia et pseu-
do p̄phete excruciabūtur die et nocte
in secula seculorū. Bestiā bene intelli-
gi ip̄am impiā ciuitatē. supra iā dixi-
mus. Pseudo p̄pheta vero eius. ā an-
tixpus est. aut imago illa id ē figmē-
tum de quo ibi locuti sumus. Post hoc
ip̄m nouissimū iudiciū. q̄d erit in sc̄da

resurrectione mortuorum quae corporum est. recapitulando narras. quomodo fuerit sibi reuelatum: et vidi inquit thronum magnum et candidum et sedentem super eum. et ab eius facie fugit celum et terra et locus eorum non est inuentus. **N**on ait vidi thronum magnum et candidum et sedentem super eum. et ab eius facie fugit celum et terra quoniam non tunc factum est id est antequam esset de viuis et mortuis iudicatum: sed eum se vidisse dixit in throno sedentem. a cuius facie fugit celum et terra. **P**ostea. **P**eracto quippe iudicio tunc esse desinat hoc celum et haec terra quoniam incipiet esse celum nouum et terra noua. **M**utatione namque rerum non omnimodo interitum transibit hic mundus. **V**nde et apostolus ait. **P**reterit enim figura huius mundi: volo vos sine sollicitudine esse. **F**igura ergo preteriti. non natura. **C**um ergo se iohannes vidisse dixisset sedentem super thronum. cuius a facie quod postea futurum est. fugit celum et terra: et vidi inquit mortuos magnos et pusillos et aperti sunt libri: et alius liber apertus est qui est vite vniuersumque. et iudicati sunt mortui ex ipsis scripturis librorum secundum facta sua. **L**ibros dicit etiam apertos et librum. **S**ed librum cuiusmodi non tacuit: qui est inquit vite vniuersumque. **E**rgo illi libri quos prore loco posuit: intelligendi sunt sancti et veteres et noui ut in illis ostenderetur quae deus fieri sua mandata iussisset: in illo autem quae est vite vniuersumque: quod horum quisque non fecisset. huc fecisset. **Q**ui liber si carnaliter cogitetur: quae eius magnitudinem aut longitudinem valeat estimare. **A**ut quoniam tempore legi poterit liber in quo scriptae sunt vniuersae vite vniuersorum. **A**n tantis angelorum numerus adierit. quantum hominum erit: et vitam suam quisque ab angelo sibi adhibito audiet recitari. **N**on ergo vnus liber erit omnium: sed singuli singulorum. **S**criptura vero ista vnum volens intelligi: et alius inquit liber ap-

tus est. **Q**uedam igitur vis est intelligenda diuina. quae habet ut cuiusque opera sua. vel bona. vel mala cuncta in memoriam reuocentur. et mentis intuitu mira sceleritate cernantur. ut accusent. vel excuset scientia conscientia: atque ita simul omnes et singuli iudicentur. **Q**ue nimirum vis diuina: libri nomen accepit. **I**n ea quippe quodammodo legitur quicquid ea faciente recolitur. **S**ed autem ostendat quod mortui sunt iudicandi pusilli cum magnis recapitulando dicit tanquam ad id rediens quod preterierat. potiusue distulerat. **E**t exhibuit mortuos mare quod in eo erant. et mors et infernus reddiderunt mortuos quos habebant in se. **H**oc proculdubio prius factum est quam essent mortui iudicati: et tamen illud prius dictum est. hoc ergo est quod dixi recapitulando eum ad id redisse quod interimiserat. **N**unc autem ad ordinem tendit atque ut explicaretur ipse ordo como diuis: etiam de iudicatis mortuis. quod iam dixerat suo repetiuit loco. **C**um enim dixisset. et exhibuit mortuos mare qui in eo erant. et mors et infernus reddiderunt mortuos quos in se habebant. **M**ox addidit quod paulo ante posuerat. **E**t iudicati sunt singuli secundum facta sua. **H**oc est enim quod supra dixerat. et iudicati sunt mortui secundum facta sua. **E**d qui sunt mortui. **C**a. xv. **S**ed quos exhibuit mare quod in eo erant. **N**eque enim qui in mari moriuntur non sunt in inferno. aut corpora eorum seruantur in mari aut quod est absurdum mare habeat bonos mortuos et infernus malos. **Q**uis hoc putauerit. **S**ed profecto ouemeter quaedam hoc loco. mare pro isto seculo positum accipiunt. **C**um ergo et quos hic inueniet christus in corpore constitutos simul significaret cum eis quae resurrectioni sunt iudicandos. etiam ipsos mortuos appellauit bonos. quibus dicitur. **M**ortui enim estis et vitam absconditam estis cum christo in deo: et malos de quibus dicitur:

in me mortuos sepelire mortuos suos.
Possunt mortui etiā ppter hoc dici: q̄
mortalia gerūt corpa. **V**nde ap̄lus.
Corpus quidē inquit mortuū ē ppter
peccatū. spūs aut̄ vita est ppter iusti-
ciā. utrūq; in hoīe uiuente atq; in hoc
corpe ostituto esse demōstrās: et cor-
pus mortuū. et spiritū vitā. **N**ec tamē
dixit corpus mortale. s; mortuū. quā-
uis eadē paulo post etiā mortalia cor-
pa sicut vhitatus vocātur appeller. hoc
ergo mortuos exhibuit mare q̄ in eo
erāt: id ē exhibuit hoīes hoc seculū q̄
cūq; in eo erāt q̄ nō dū obierāt. **E**t mors
et infernus inquit reddiderūt mortuos
quos in se habebāt. **M**are exhibuit:
quia sicut inuenti sūt affuerūt. **M**ors
vero et infernus reddiderūt: qm̄ vite
de qua iā exierāt reuocarūt. **N**ec fru-
strafortasse nō satis fuit ut dicēt. mors
aut infernus: s; utrūq; dictū ē. **M**ors
ppter bonos. q̄ tantūmō mortē ppeti
potuerūt nō et infernū: infernus autē
ppter malos. qui etiā penas apud in-
feros pendūt. **S**i enī nō absurde cre-
di videtur antiquos etiam sanctos.
q̄ venturi cristi tenuerunt fidē. locis
quidē a tormētis impiorū remotissi-
mis. s; apud inferos fuisse donec eos
inde sanguis xpi. et ad ea loca descē-
sus erueret: pfecto demceps boni-
deles effuso illo p̄cio iā redēpti. p̄suis
inferos nesciūt. donec etiam receptis
corpōib; bona recipiant q̄ merentur.
Cū aut̄ dixisset iudicati sūt singli secū-
dū facta sūt: breuiter subiecit quē ad
modū fuerit iudicati. **E**t mors. et infer-
nus inquit missi sūt in stagnū ignis.
hīs noībus significās diabolū: qm̄
mortis est auctor infernarūq; penarū
vniūsamq; simul demonū societatez.
Hoc enī est qd̄ supra euidentius p̄ocu-
pādo iam dixerat. et diabolus q̄ sedu-
cebat eos: missus est in stagnū ignis
et sulphuris. **Q**d̄ vero obscurius ad-

uixerat dicēs. quo et bestia et pseudo-
p̄pheta: hic ap̄tus. et qui nō sūt inuen-
ti inq̄t in libro vite sc̄pti missi sūt in stag-
nū ignis. **N**ō deū liber iste memos-
rat. ne obliuione fallatur: s; p̄destina-
cōne significat eorū quib; eterna das-
bitur vita. **N**eq; enī nescit eos deus. et
in hoc libro legit ut sciat: s; potius ip̄a
eius p̄sentia de illis q̄ falli nō p̄t liber ē
vite: in quo sūt sc̄pti. id est ante p̄co-
gnitū. **Ca. xvi.**

Hinc aut̄ iudicō quo p̄nuncia-
uit iudicādos malos: restat ut
etiā de bonis dicat. Jam enim explicat
ut qd̄ breuiter a dño dictū est. **I**būt
isti in supplicū eternū: sequitur ut ex-
plicet qd̄ etiā ibi onectitur. iusti autē
in vitā eternā. **E**t vidi inquit celū no-
uū et terrā nouā. **N**ā p̄mū celū et ter-
ra recesserūt: et mare iam nō est. **I**sto
fiet ordīne qd̄ sup̄ius p̄ocupando iam
dixit. vidisse se sup̄ thronū sedentē.
cuius a facie fugit celū et terrā. **I**udi-
catis quippe hīs qui sc̄pti nō sūt in li-
bro vite. et in eternū ignē missi. qui
ignis cuiusmodi. et in qua mūdi vel re-
rū parte futurus sit: hoīem scire arbi-
tror neminē nisi forte cui spūs diuinus
ostēdit. **T**ūc figura huius mūdi mū-
danorū ignū oflagracōe p̄teribit: si-
cut factū ē mūdānarū aquarū mūda-
cōne diluuiū. **I**lla itaq; ut dixi oflag-
tione mūdāna elemētōz corruptibi-
lū q̄litates q̄ corpōib; n̄ris corrupti-
bilib; ogruebāt: ardēdo p̄muis in-
teribūt. **A**t ip̄a s̄b̄stātia eas q̄litates
habebit q̄ corpōib; immortalib; mi-
rabili mutacōne ouemāt: ut sc; mun-
dus in melius innouatus. apte acco-
modetur hoībus etiā carne in melius
innouatis. **Q**d̄ aut̄ ait. et mare iam nō
est: utrū maximo illo ardore sicceatur
an et ip̄m vertatur in melius nō facile
dixerim. **C**elū quippe nouū. et terrā no-
uā futurā legimus. **D**e mari aut̄ nouo

aliquid me uspiā legisse non recolo: nisi quod in hoc eodē libro reperitur tanquā mare vitreū simile cristallo. Sed tunc de isto sine seculi non loquebat: nec proprie dixisse videtur mare. sed tanquā mare. Quāvis tūc sicut amat pphētica locucō pphēsis verbis trāslata miscere. ac si quodāmodo velare quod dicit: potuit de illo mari dicere. et mare iam nō est de quo sup̄ dixerat et exhibuit mortuos mare qui in eo erāt. Jam enī tūc nō erit hoc seculū. vita mortaliū turbulenti et p̄cellosū. quod maris noie figuravit. ¶ Ca. xvij.

Et ciuitatē inquit magnā iherusalem nouā vidi descēdentē de celo a deo aptatā quasi nouā nuptā ornātā marito suo. Et audiui vocē magnā de throno dicentē. Ecce tabernaculū dei cū hoīb; et habitabit cū eis: et erunt ipi populus eius. et ipse deus erit cum eis. Et absterget ab oculis eorū omēs lacrimā. et mors iā nō erit: nec luctus. nec clamor. sed nec ullus dolor: quia p̄ora abierunt. Et dixit quē sedit in throno. Ecce noua facio omnia. De celo descendē ista ciuitas dicitur: quā celestis est gratia qua deus eam fecit. Propter quod ei dicit etiā p̄ ysaiā. Ego sū dñs facies te. Et de celo quidē ab initio sui descendit. ex quo p̄ huius seculi tēpus. gratia dei desuper ueniente p̄ lauacrū regeneracōis in spū sancto misso de celo. subinde ciues eius accrescūt. Sed p̄ iudicium dei quod erit nouissimū p̄ eius filiū ih̄m xp̄m. tanta eius et tā noua de dei munere claritas apparebit: ut nulla remaneat uetustatis uestigia. quāquidem et corpora ad incorruptōnē atq; immortalitē nouā ex uetere corruptōnē atq; mortalitate transibūt. Nā hoc de isto tēpe accipe quo regnāt cū rege suo mille ānis impudēte mīme michi uideat. cū aptissime dicat. absterget de

omnē lacrimā ab oculis eorū. et mors iam nō erit neq; luctus neq; clamor. sed nec dolor ullus. Quis uero tā fit tam absurdus. et obstinatissima contēcōe ufanus quod audeat affirmare in huius mortalitatis erūmis. nō dico p̄plm sanctū. sed unūquēq; sanctorū qui hanc uel ducat uel ducturus sit uel duxerit uel tūc. nullas habentē lacrimas uel dolores: cū potius quāto quisq; est sanctior. et desiderij sancti plenior. tanto sit eius in orando fletus uerberior. An nō est uox ciuis sup̄ne iherusalem. facte sunt michi lacrimę mee panes die ac nocte. et lauabo p̄ singulas noctes lectū meū. in lacrimis meis stratiū meum rigabo: et gemitus meus nō ē absconditus a te. et dolor meus renouatus est. Aut uero nō eius filij sunt qui in gemiscūt grauati. in quo nolūt exspoliari. sed sup̄uestiri ut absorbeat mōrte a uita. Nōne ipi sūt quod p̄mitias habentes spūs in semetip̄is in gemiscūt. ad p̄cō; expectātes redē p̄cō; corporis suis. An ipse ap̄stolus paulus nō erat sup̄nus iherosolimitanus. uel nō multo magis hoc erat. quādo p̄ israelitis fratrib; carnalib; suis tristitia illi eāt magna et onnuus dolor cordis eius. Quādo autē mors non erit in ista ciuitate: nisi quādo dicit. ubi est mors contentio tua. ubi ē mors aculeus tuus. Aculeus autē mortis: ē peccatū. Quod tūc utiq; non erit quā dicitur. ubi est. Nunc uero non quilibet infimus cuius illius ciuitatis. sed idē iste iohānes in ep̄la sua clamat. Si dixerimus quia peccatū nō habemus nos ipos seducimus et ueritas in nobis nō est. Et in hoc quidē libro cuius nomē est apocaliphis. obscura multa dicuntur ut mētes legētis exerceāt. et pauca in eo sūt. ex quorū manifestacōne indagētur cetera cū labore: maxime quia sic eadē multis modis reperit. ut alia atq; alia dicere

videatur: cū aliter atq; aliter hec ip̄a
dicere vestiget. Verum in hijs v̄bis
vbi ait. Absterges om̄es lacrimā ab
oculis eorū. et mors iam nō erit. neq;
luctus. neq; clamor. s; nec dolor vllus
tanta luce dicta sūt de seculo futuro.
et immortalitate atq; eternitate san-
ctoꝝ. Tunc enī solū atq; ibi solū ista
nō erit ut nulla debeamus in literis sa-
cris querere vel legere manifesta: si
hec putauerimus obscura. ¶ Ca. xviii.

Nunc iam videamus quid etiā
ap̄tus petrus de hoc iudicō se p̄-
ferit. Veniet inquit in nouissimo die:
rū illusione illudētes. scdm̄ pp̄rias cō-
cupiscētiās suas eūtes. et dicētes. Vbi
est p̄missus p̄sentie ip̄ius? Ex quo enī
patres dormierūt: sic om̄ia p̄seuerant
ab inicio creature. Latet enī illos hoc
volentes quia celi erāt olim. et terra de
aqua. et p̄ aquā cōstituta dēi verbo per
que quī tūc erat mūdus aqua imun-
datus dep̄it. Qui aut̄ nūc sūt celi et
terra: eodē v̄bo repositi sūt. igit̄m̄ reser-
uandi in diē iudicij et p̄dicōis hoīm
impioꝝ. Nō c̄v̄nū vero nō lateat vos
carissimi: q̄ vnus dies apud d̄m̄ sic
mille anni. et mille āni sicut dies vnus.
Non tardat d̄ns p̄missum. sicut qui-
dā tarditatē existimāt: sed patiēter
fert p̄pter vos. nolēs aliquē p̄ire: sed
om̄es in p̄mitētiā d̄ueri. Veniet autē
dies d̄ni ut fur. in quo celi magno im-
petu transcurret. elemēta aut̄ ardētia
resoluētur. et terra. et que in ip̄a sūt o-
pera exurent. Hijs ergo om̄ib; p̄cū-
tibus. q̄les oportet esse vos in sanctis
cōnūfacōib; expectantes. et p̄perā-
tes ad p̄sentia diēi d̄ni p̄ quā celi ardē-
tes soluent̄. et elemēta igit̄m̄ ardo-
re decoquentur. Nouos vero celos et
terrā nouā scdm̄ p̄missa ip̄ius expe-
ctamus: in quib; iusticia inhabitat.
Nichil hic dixit de resurrectione mor-
tuorū. sed sane de p̄dicōne mūdib; 9

sanis: vbi etiā d̄ memorās factū ante
diluuiū videt̄ admonuisse quodāmō
quatenus in fine huius seculi mūdus
istū piturū esse credamus. Nā et illo
tēpore p̄isse dixit. qui tūc erat mūdus
nec solū orbem terre. vtrum etiā celos
quos vtiq; istos aereos intelligimus:
quorū locū ac spaciū. tūc aqua crescē-
do sup̄auerat. Ergo totus aut pene to-
tus aer iste ventosus. q̄d celū vel poti-
us celos vocat. sed istos vtiq; in os
nō illos sup̄mos. vbi sola luna et hie-
ra cōstituta sūt: d̄uersus fuerat in hu-
midā qualitātē. atq; hoc mō cū terra
p̄ierat. cuius terre vtiq; p̄or̄ facies fu-
erat deleta diluuiō. Qui aut̄ nūc sunt
inquit celi et terra: eo dē verbo repositi
sūt. igit̄m̄ reseruādi in diē iudicij et p̄-
dicōis hoīm impioꝝ. Proinde qui
celi et que terra id est qui mūdus pro
eo mundo qui diluuiō p̄it ex eadem
aqua repositus ē: ip̄e igit̄m̄ nouissimo
reseruāt̄ in diē iudicij et p̄dicōis ho-
mīnū impioꝝ. Nam et hoīm p̄pter ma-
gnā q̄ndā d̄mutacōē nō dubitat dice-
re p̄dicōne futurā. cū tū eorū quāuis
in eternis penis sit mansura natura.
Querat forsitan aliquis. si post factū
iudiciū iste mūdus ardebit anteq̄ p̄
illo celū nouū et terrā nouā reponāt̄.
eo ip̄o tēpore cōflagracōis eius. vbi
erūt sancti cū eos habentes corpa in
aliquo corporeali loco esse necesse sit:
possumus respondē futuros eos esse
in sup̄iorib; partib; . quo ita nō ascē-
det flāma illius incēdij quē admodū
nec vnda diluuij. Talia quippe illis
merūt corpa. ut illic sint vbi esse volu-
erint: sed nec igit̄m̄ cōflagracōis illi 9
p̄timecūt immortales atq; incorrup-
tibilis facti: sicut virorū trū corrup-
tibilis corpa atq; mortalia. in camino
ardētū viuē illesa ponierūt. ¶ Ca. xix.

Multas euāgelicas apostolicas
q; sentētiās. de diuino isto iudicō

novissimo video michi esse p̄tereun-
das. ne hoc volumē in nimia lōgitudi-
nē puoluatur: s̄ nullo mō est p̄tereū-
dus ap̄tus paulus q̄ scribēs ad thesa-
lomenses: rogamus inquit vos fra-
tres p̄ aduentū dñi n̄ri ihu xp̄i. et n̄re
congregacōis in ip̄m ut nō cito mo-
ueamini mente neq; terreamini neq;
per sp̄m. neq; p̄ verbū. neq; p̄ epl̄am
tanq̄ p̄ nos missa; q̄i instet dies dñi.
Ne quis vos seducat ullo mō: qm̄ nisi
venerit refuga p̄mū. et reuelatus fue-
rit homo peccati filius interitus q̄ ad-
uersatur. et sup̄extollit̄ supra om̄e qd̄
dicit̄ deus aut qd̄ colitur ita ut i tem-
plo dei sedeat ostētans se tāq̄ sit de-
us. **Non** retinetis in memoria qd̄ ad-
huc cum essem apud vos hec dicebā
vobis: **Et** nūc quid detineat scitis: ut
reueletur in suo tēpore. **Jam** enī mis-
terū iniquitatis operatur. tantum qui
modo tenet teneat donec de medio fiat.
Et tunc reuelabitur iniquus. quē
dñs ihesus xp̄us interficiet sp̄m or̄is
sui. et euacuabit illuminacōne p̄sentie
sue: eū cuius est p̄sentia scdm̄ op̄acōz
sathane in om̄i v̄tute et figm̄is. p̄di-
gnis mēdacij. et i om̄i seductōne in-
iquitatis h̄is qui pereūt p̄ eo q̄ dile-
ctōne veritatis nō receperūt ut salui
fierent. **Et** ideo mittet illis deus op̄a-
cōne erroris ut credant mendacō et
iudicētur om̄es qui nō crediderūt ve-
ritati. s̄ consenserūt iniquitati. **Nulli**
dubū ē eū de antixp̄o ista dixisse die
q̄ iudicij. **Nūc** enī appellat diem dñi
nō esse venturū: nisi ille prior venerit
quē refuga vocat utiq; a dño deo. **Qd̄**
si de om̄ib; impijs merito dici potest:
q̄nto magis de isto: **S; in** quo tēplo
dei sit sessurus incertū est: vtrū in illa
ruina tēpli qd̄ a salomone rege con-
structū ē: an vero in ecclesia. **Non** enī
templū alicuius idoli aut demonis.
templū dei ap̄tus diceret. **S; ideo** non

nulli nō ip̄m principē h̄v̄m̄ s̄ū quod-
ammō corpus eius id est ad eū p̄tinē-
tē hōim multitudinē simul cū ip̄o suo
p̄ncipe. hoc loco intelligi antixp̄m vo-
lunt rectiusq; putat enā latine dici sic
in greco ē. nō i tēplo dei. s̄ in templū
dei sedeat: tanq̄ ip̄e sit templū dei qd̄
est ecclesia. sicut dicimus sedeat in a-
micū: id est velut amicus. vel si qd̄ ali-
ud isto locucōis genere dici solet. **Qd̄**
aut. ait et nūc detineat scitis. id ē quid
sit in mora. que causa sit dilacōis eius
ut reueletur in suo tēpore scitis: qm̄ sci-
re illos dixit. ap̄te hoc dicē noluit. **Et**
ideo nos q̄ nescimus qd̄ illi sciebāt: p̄-
uenire cū labore ad id qd̄ sensit ap̄tus
cupimus. nec valemus. **Presertim** q̄ et
illa q̄ addidit. hūc sensū faciūt obscu-
riorē. **Nam** quid est. iam enī mis-
terū iniquitatis opatur tantū qui nō
tenet teneat. donec de medio fiat: et
tunc reuelabitur iniquus: **Ego** p̄tus
qd̄ dixerit. me fateor ignorare. **Sus-**
picōnes tñ hōim quas vel audire vel
legere potui: nō tacebo. **Quidā** putat
hoc de impio dictū fuisse romano. et
p̄pterea paulū ap̄tm̄ nō id ap̄te scribe-
re voluisse. ne calumā scilicet incurre-
ret. qd̄ romano imperio male opta-
uerit cū speraretur eternū: ut hoc qd̄
dixit. iam enī mis-terū iniquitatis op̄-
rat. **neronē** voluit intelligi: cuius iā
facta velut antixp̄i videbātur. **S; ideo**
nō nulli ip̄m resurrecturū a futurū an-
tixp̄m suspicātur: alij vero nec occisum
putat. s̄ subtractū potius ut putare-
tur occisus. et viuū occultare in vi-
gore ip̄ius etatis in qua fuit cū crede-
retur extinctus: donec suo tēpore reue-
letur et restitua-ur in regnū. **Sed** multū
michi mira ē hec op̄m̄iū tāta p̄sum-
ptio. **Illud** tñ qd̄ ait ap̄tus. tantū qui
modo tenet teneat donec de medio fiat.
nō absurde de ip̄o romano imperio
creditur dictū. tāq̄ dictū sit. **Tantū**

qui mō impat impet. donec de medio fiat id ē de medio tollat. Et tūc reuelabit iniquus quē significari antixpm nullus abigit. Alij vero et qd ait. qd destineat scitis. et misteriu opari iniquitatis. nō putāt dictū nisi de malis et fictis q sūt in ecclesia: donec pueniāt ad tantū numerū qui antixpo magnū pplm faciat. et hoc esse misteriu iniquitatis. qz videtur occultū: hortari aut aplm fideles ut in fide quā tenēt tenaciter pseuerēt dicendo. tm qui mō tenet teneat donec de medio fiat: hoc ē donec exeat de medio ecclesie misteriu iniquitatis qd nūc occultū est. Ad ipm enī misteriu pertinere arbitriatur: qd ait in eplā sua iohānes euāgelista. **P**ueri: nouissima hora ē: et sicut audistis qd antixpus sit venturus. nūc aut antixpi multi facti sūt. **S**ñ cognoscimus: qz nouissima sit hora. **E**x nobis exierūt: sed non erant ex nobis. **Q**uod si fuissent ex nobis: permanissent vtiqz nobiscū. **S**icut ergo ante finē in hac hora inquit quā iohānes nouissimā dicit. exierūt multi heretici de medio ecclesie. quos multos dicit antixpos: ita omēs tūc inde exhibūt. qui non ad xpm. s; ad illū nouissimū antixpm pertinebūt: et tūc reuelabitur. **A**lius ergo sic. alius aut sic apli obscura vba coniectat: qd tñ eū dixisse nō dubiū est: nō veniet ad viuos. et mortuos iudicandos xpus: nisi prius veniat ad seducendos in anima mortuos adularius eū antixpus: qz uis ad occultū iam iudicium dei pertineat. qz ab illo seducētur. **P**resentia quippe eius erit sicut dictū est scdm opaco3 sathane: in omī virtute. signis et prodigijs mendacij. et in omī seductione iniquitatis hīs qz perierūt. **T**ūc enī soluetur sathanas. et p illū antixpm in omī sua virtute mirabiliter quide3 s; mendaciter opabitur. **Q**ue solet ambigi. vtrū ppta dicta

sint signa et prodigia mendacij qm mōles sensus p fantasmata decepturus est. ut qd nō facit facere videatur: an qz illa ipa etiā si erunt vera prodigia ad mendaciū pertinet credituros nō ea potuisse nisi diuinitus fieri virtutē diaboli nescietes: maxie qm tantā quantā nūquā habuit accepit potestatem. **N**ō enī qm de celo ignis cecidit. et tantam familiā cū tantis gregib; peccoz sancti iob vno impetu absumpsit. et turbo irruens et domum dei cēs filios eius occidit fantasmata fuerunt: que tamen fuerunt opera sathane. cui deus dederat hanc potestatem. **P**ropter quid horz ergo dicta sunt prodigia et signa mendacij. tūc potius apparebit s; ppter quodlib; horz dictū sit: seducētur eis signis atqz prodigijs qz seduci merebūtur: p eo qd dilectionem veritatis inquit nō receperūt ut salui fierēt. **N**ec dubitauit apus addere et dicere. **I**deo mittet illis deus operationē erroris: ut credāt mendacō. **D**eus enī mittet: quia deus diabolu facere permittit ista iusto ipō iudicō. qz uis faciat ille iniquo malignoqz consilio: ut iudicētur inquit omēs qui nō crediderūt veritati: s; consenserūt iniquitati. **P**roinde iudicati seducētur et seducti iudicabūtur: s; iudicati seducētur illis iudicij dei occulte iustis. iuste occultis: quib; ab inico peccati rationalis creature nūquā iudicare cessauit. **S**educti aut iudicabūtur nouissimo manifestoqz iudicō p xpm iuxta iustissime iudicaturū: iniustissime iudicati. **Ca. xx.**

Ed hic apus tacuit de resurrectione mortuozū: ad eodē autē scribēs in eplā pma. nolimus inquit ignorare vos fratres de dormientibus ut nō tristemini. sicut et ceteri qz spem nō habent. **N**am si credimus qz ihus mortuus ē et resurrexit: ita et deus eos

qui dormierunt p̄ ihm̄ adducet cū illo.
Noc enī vobis dicimus in verbo dñi
 q̄ nos viuētes qui reliq̄ sumus i ad-
 uentu dñi nō p̄ueniemus eos qui an-
 te dormierunt: qm̄ ip̄e dñs in iussu in
 voce archangeli. et in tuba dei descē-
 det de celo: et mortui qui in xp̄o sūt re-
 surgēt p̄mi. **D**einde nos viuētes qui
 reliqui sumus simul cum illis rapie-
 mur i nubib; obuiā xp̄o in aera: et sic
 semp cū dño erimus. **N**ec verba apo-
 stolica resurrectōne mortuorū futurā.
 qm̄ veniet xp̄us vtiq; ad viuos et mor-
 tuos iudicādos: p̄clarissime ostēdūt.
Squeri solet. vtrū illi quos hic vi-
 uētes inuenturus ē xp̄us. quorū p̄so-
 nā in se atq; illos qui tūc secū vivebāt
 transfigurabat apl̄us. nunq̄ omnino
 morturi sūt: an ip̄o temporis puncto
 quo cū resurgētib; rapiētur in nubib;
 in obuiā xp̄o in aera: ad immortalita-
 tē p̄ mortē mira celeritate trāsbunt.
Neq; enī dicendū ē fieri non posse ut
 dum p̄ aera in sublimē portātur: in illo
 spacio. et moriānt. et reuiuiscāt. **Q**uō
 enī ait. et ita sp̄ cū dño erimus. non sic
 accipiendū ē. tanq̄ nos in aere dixe-
 rit semp cū dño esse mansuros: q̄ nec
 ip̄e vtiq; ibi manebit. quo veniēs trā-
 siturus est. **S**emētū quippe ibitur ob-
 uia. nō manēt: s; ita cū dño erimus: id
 est sic erimus semper habētes corpa
 sempiterna. vbiq; cū illo fuerimus.
Ad hūc enī sensus quo existimemus
 etiā illos quos hic viuos inuenturus ē
 dñs in ip̄o paruo spacio et passuros
 mortē. et accepturos immortalitate;
 ip̄e apl̄us nos videt vrgere vbi di-
 cit i xp̄o oēs viuificabūtur: cū alio lo-
 co de ip̄a loquēs resurrectōne corpo-
 rā dicat: tu qd̄ semias non viuificatur.
 nisi p̄us moriatur. **Q**uō igit̄ quos vi-
 uentes hic xp̄us inueniet p̄ immorta-
 litatē i illo viuificabūtur. et si nō mori-
 antur: cū videamus p̄pter hoc esse di-

ctū. tu qd̄ semias nō viuificat. nisi mo-
 riatur. **A**ut si recte nō dicimus semi-
 nari. nisi ea corpa hoīm que moriēdo
 quo quomō reuertūtur i terrā. sic sese
 hab; etiā illa in trāsgressorē patrē ge-
 neris hūam diuinitus p̄lata sentētia:
 terra es et in terrā ibis: fatendum est
 istos quos nōdū de corpoib; egres-
 sos. cū veniet xp̄us inueniet. et in istis
 verbis apl̄i. et illis de genesi nō tene-
 ri: qm̄ sursū in nubib; rapti non vtiq;
 seminātur: q̄ nec eūt i terrā nec rede-
 unt: siue nullā p̄fus experiātur mor-
 tē. siue paulolū in aere moriātur. **S**;
 aliud rursus occurrit. quod idē dicit
 apl̄us cū de resurrectōne corpo-
 rā ad eborintheos loqueret̄. **O**mnes resur-
 gemus: vel sic alij codices habēt. oēs
 dormiemus. **C**ū ergo nec resurrectō
 fieri nisi mors p̄cesserit possit. nec dor-
 micōne possimus i illo ioco intelligē
 nisi mortē: quō oēs vel dormiet vel re-
 surgēt. si tam multi quos in corpe in-
 uenturus est xp̄us. nec dormiet nec re-
 surgēt. **S**i ergo sanctos qui repien-
 tur xp̄o veniēte viuētes. ei; in obuiā
 rapiētur. crediderimus in eodē raptu
 de mortalib; corpoib; exituros. et ad
 eadē mox immortalia redituros: nul-
 las in verbis apl̄i patiemur angustias:
 siue vbi dicit. tu qd̄ semias nō vi-
 uificat nisi moriatur: siue vbi dicit. oēs
 resurgemus aut omnes dormiemus:
 q̄ nec illi p̄ immortalitatē viuificabū-
 tur. nisi quālibet paulolū tñ ante mori-
 ant: ac p̄ hoc a resurrectōe nō erūt
 alieni quā dormicōe p̄cedūt q̄uis bre-
 uissima. nō tñ nulla. **C**ur aut̄ nobis in-
 credibile videatur. illā multitudinē
 corpo-
 rā i aere quodāmō seminari. at;
 ibi p̄tinus immōlter atq; incorrupti-
 biliter reuiuiscere: cū credamus q̄ idē
 ip̄e apl̄us aptissime dicit. in ictu ocu-
 li futurā resurrectōne in membra sine
 fine victura. tantaq; facilitate. tātaq;

inest inabili velocitate rediturū. anti-
quissimoz cadauerū puluerē. **N**ec
ab illa sentētia qua homi dictū ē. ter-
ra es. et in terrā ibis. futuros illos san-
ctos arbitremur immunes. si eorum
morientiū in terra nō recidēt corpa: sicut
in ipso raptu moriētur: ita et resur-
gent dū ferūtur i aera. **I**n terrā quip-
pe ibis id ē in hoc ibis amissa vita qd
eras anteq̄ sumeres vitā: id est hoc
eris exanimatus: qd eras anteq̄ esses
aiatus. **T**erra quippe insufflauit deus
in faciē flatū vitę: cū factus est homo
in animā viuā. **T**anq̄ diceret. **T**erra
es animata qd nō eras: terra eris ex-
animis sicut eras: qd sūt et anteq̄ pu-
trefcant oīa corpa mortuoz: qd erūt
et illa si moriētur vbicūq; moriātur cū
vita carebūt: quātinuo rēptura sūt.
Sic ergo ibūt i terrā. qz ex viuis ho-
mimib; terra erūt: quēadmodū id in
cinerē qd fit cinis: id in vetustate: qd
fit vetus: id in testaz. qd ex luto fit te-
sta. **E**t alia sentētia sic loquit̄. **Q**uō-
aut fit futurū quod nūc p nre ratiun-
cule virib; utcūq; comicimus: tūc erit
potius ut nosse possimus. **R**esurrectō
nē quippe mortuoz futurā. et in carne
qn̄ xp̄us venturus est viuos iudicatu-
rus. et mortuos. oportet si xp̄iani eē vo-
lumus ut credamus. **S**ed non ideo de
hac re inanis est fides nra: si quēad-
modū futura sit pfecte optendē non
valemus. **V**erū iam sicut pmissimus
de hoc iudicō dei nouissimo etiā pph-
tici veteres libri qd p̄nūciauerūt: qn̄-
tū satis esse videbitur debemus ostē-
dere. **Q**ue sicut arbitroz nō tanta mo-
ra necesse erit tractari et exponi: si istis
que pmissimus lector curauerit adiu-
uari. **Ca. xxi.**

Dixit propheta ysaias resurgēt inq̄
mortui. et resurgent qui erāt in
sepulchris: et letabūtur omēs q̄ sunt
in terra. **H**os enī qui abs te ē. sanitas

illis ē: terra vero impioz cadet. **T**o-
tū illud supius ad resurrectōnē p̄inet
beatoz. **Q**uō aut ait. terra vero impio-
rū cadet. bene intelligit̄ dictū: corpa
vero impioz ruina dānacōis excipi-
et. **J**am poro si de bonoz resurrectōe
qd̄ dictum est diligētius et distincti-
us vlimus intueri: ad p̄mam referē-
dū ē qd̄ dictū ē. resurgent mortui: ad
scdm̄ vero qd̄ sequitur et resurgēt qui
erāt in sepulchris. **J**am si et illos inq̄-
ramus sanctos quos hic viuos inue-
nturus est dñs. eis ōgrue deputabi-
t̄ qd̄ adiūxit. et letabūtur omēs qui sūt
in terra: ros enī q̄ abs te est: sanitas
illis est. **S**anitatē loco isto immorta-
litatē rectissime accipimus. **E**ā nāq;
est plenissima sanitas q̄ non reficitur
alimētis. tanq̄ cotidianis medicamē-
tis. **I**tem de iudicij die sp̄m̄ p̄us dñs
bonis deinde terrenis malis: idē pph-
ta sic loquit̄. **N**ec dicit dominus. **E**c-
ce ego declinō in eos ut flumē pacis:
et ut torrēs mūdās gloriā gentiū. **F**i-
lij eoz sup humeros portabūt: et su-
p gēna solabūtur. **Q**uēadmodū si
quē mater solatur. ita ego vos con-
solabo: et in iherusalē solabim̄: et
videbitis. et gaudebit cor vrm̄: et ossa
vra sicut herba exoriētur. **E**t ōgno-
scet manus dñi colētib; eū. et comi-
bit̄ otumacib;. **E**cce enī dñs ut ignis
venet. et ut tēp̄stas currus eius: red-
dere i indignacōe vindictā: et vasta-
cōnē in flāma ignis: **I**n igne enī dñi
iudicabitur om̄s terra: et i gladio ei⁹
oīs caro: multi vulnerati erūt a dño.
In pmissione bonoz flumē pacis. p-
fecto abūdantiā pacis illius debemus
accipere: qua maior esse nō possit. **H**ac
vtrq; in fine rig abimur: de qua in p̄ce-
denti libro abūdanter locuti sumus.
Hoc flumē se i eos declinare dicit. q̄-
bus tantā beatitudinē pollicet̄: ut in-
telligamus i illius felicitatis regioē.

que in celis est. hoc flumē omnia faciari. **S**ed quia terrenis corporibus pax incorruptōis atque immortalitatis inde influet: ideo declinare se dixit hoc flumē. ut de sup̄mis quodāmodo etiā inferiora pfundat: et hōies equales angelis reddat. **I**herusalē quā nō illam que seruit cū filiis suis: sed liberā matrē nr̄am intelligamus. sc̄dm̄ ap̄lm̄ eternā in celis. **I**bi post labores erumnarū curarūque mortaliū solabimur: tāquā paruuli eius in hūmīs gembusque portati. **R**udes enī nos. et nouos blādistimis adiutorijs insolita nobis illa beatitudo suscipiet: ibi videbimus et gaudebit cor nr̄m. **N**ec exp̄ssit quid videbimus. **S**ed quid nisi deū? **E**t impleatur in nobis p̄missum euāgelicū: beati mūdo corde: quā ibi deū videbūt. **E**t omnia illa quā nūc nō videmus. credentes aut̄ p̄ modulo capacitatis hūane. longe mimus quā sunt atque incōpabiliter cogitamus: et videbitis inquit. et gaudebit cor v̄rm̄. **H**ic creditis: ibi videbitis. **S**ed quomā dixit. et gaudebit cor vestrum. ne putaremus illa bona iherusalē ad nr̄m tantūm do spiritum pertinere. et ossa inquit v̄ra ut herba exozietur: vbi resurrectōz corporū strinxit: velut quod nō dixerat reddēs. **N**eq̄ enī cū viderimus fiet: sed cū fuerint facta videbimus. **N**am et de celo nouo ac terra noua iam supra dixerat: dum ea que sanctis p̄mittūtur in fine sepe ac multiformiter diceret. **E**rit inquit celū nouū et terra noua: et nō erūt memores p̄orū. nec ascendet in cor ip̄oz. sed leticiā et exultacōnē inueniēt in ea. **E**cce ego faciā iherusalē exultacōz et populo meo leticiā: et exultabo in iherusalē. et letabor in p̄plo meo: et vltra nō audietur in illa vox fletus: et cetera. quā quidā ad illos carnales mille annos ferre conātur. **L**ocucōes enī tropice p̄rijs p̄phetico more miscentur: et ad

intellectū sp̄iales: intētio sobria. cum quodā vtili ac salubri labore pueniat. **D**igr̄icia vero carnalis velut merudite atque in exercitate tarditas mentis otenta litere superficie: nichil putat intērius requirendū. **H**ec de p̄phetis verbis que ante istū locū scripta sūt: satis diximus. **I**n hoc aut̄ loco vnde ad illa digressi sumus cū dixisset. et ossa v̄ra ut herba exozietur. ut resurrectōz carnis quodē. sed tñ bonorū se nūc memorare mōstraret adiūxit: agnosceretur manus dñi colentibus eū. **Q**uid est hoc nisi manus distinguētis cultores suos a otēptoribus fuisse. **D**e quibus sequētia cōtexēs. et cōminabitur inquit cōtumacibus: siue ut ait alius interpret. incredulis. **N**ec tūc cōminabitur: sed quā nūc dicuntur minaciter: tunc efficaciter implebuntur. **E**cce enī dñs inquit ut ignis v̄riet. et ut tēp̄scas currus eius: red dē in indigna cōne v̄ndictā: et vastacōnē in flāma ignis: in igne enī domini iudicabitur omnis terra et in gladio eius omnis caro: multi enī vulnerati erūt a dño. **S**ive igne siue tempestate. siue gladio. penā iudicij significat: quā quidē ip̄m dñm quasi ignē dicit esse venturū eis p̄fecto quibus penalis erit eius aduentus. **C**urrus vero eius nā pluraliter dicti sūt: angelica ministeria nō incōueniēter accipimus. **Q**uod autē ait omēz terrā et omne carnē in eius igne et gladio iudicari. non etiā ibi sp̄iales intelligamus et sanctos. sed terrenos atque carnales: de quibus dictū ē: quā terrena sapiūt et sapē sc̄dm̄ carnē mors est: et quales om̄ino caro appellant a dño vbi dicit. nō p̄manebit sp̄s meus in hōmibus istis. quā caro sūt. **Q**uod vero hic positū est. multi vulnerati erūt a dño: isto vulnē fiet mors sc̄da. **P**otest quidem. et ignis et gladius et vulnus accipi in bono. **N**ā

et ignem dñs velle se dixit mittere in mundū: et vise sunt illis lingue diuise velut ignis quādo venit spūs sanctus: et nō veni inquit idē dñs pacē mittere in terrā: s; gladiū. Et sermonē dei dicē septuagladu; bis acutū ppter acie geminā testamentoꝝ duoz: et in cāntico canticoꝝ caritate se dicit sancta ecclesia vulneratā velut amoris impetu sagitatā. Sed hic cū legimus vel audimus vltorē dñm esse venturum: quē admodū hec intelligēda sint clarū est. Deinde breuiter cōmemoratū eis qui p hoc iudiciū cōsumētur sub figura ciboꝝ i lege vetere vetitoꝝ: a quibus se nō abstinuerūt: peccatoēs impiosq; significās: recapitulat ab incio gratiā noui testamēti: a pmo saluatoris aduentu usq; ad vltimū iudicium de quo nūc agimus: pducēs finiensq; sermonē. Narrat nāq; dñm dicere se venire ut cōgreget omēs gentes: easq; venturas. et visuras gloriā eius. Omēs enī sicut dicit apłus peccauerūt: et egent gloria dei. Et relicturum se dicit sup eos signa. q; vtiq; mirātes credāt in eū: et emissurū ex illis saluatos i gentes diuersas. et in longinqs insulas: q; nō audierūt nomen eius. neq; viderūt gloriā eius: et annūciaturos gloriā eius i gentib;: et adducturos fratres istorū quib; loquebatur id est i fide sub deo p̄re fratres israelitarū electoꝝ. Adducturos autē ex omnib; gentib; munus dño in iumentis et vehiculis: que iumenta et vehicula bene intelligūtur adiutoria esse diuina: p cuiusq; generis ministeria dei vel angelica vel hūana. in ciuitatē sanctā iherusalē: que nūc in sanctis fidelib; est diffusa p terras. Vbi enī diuinitas adiuuatur. ibi credūt: et vbi credūt ibi veniūt. Compauit autē dñs illos tanq; p similitudinē filijs israel: offerētib; ei suas hostias. cū p salmis

in domo eius: qd vbiq; iā facit ecclesia: et p̄mit ab ip̄is se accepturū sibi sacerdotes. et leuitas: qd nichilomin; fieri nūc videmus. Nō enī ex genere carnis et sanguinis sic erat p̄mū scdm ordinē aaron. s; sicut oportebat in testamēto nouo: vbi scdm ordinē melchisedech sumus sacerdos est xp̄us: p cuiusq; merito qd in eū gratia diuina cōtulerit: sacerdotes et leuitas eligi nūc videmus: qui nō isto noīe qd sepe assecūtur indigni: s; ea q non est bonis malisq; omnibus sanctitate pensandi sunt. Nec cū de ista q nūc impetit ecclesie p̄spicua nobisq; notissima dei misericōdia dixiss;: p̄mit et in eis ad quos per vltimū iudiciū facta bonozū malozūq; discrecōne veniet dicens p p̄phetā: vel de dño dicens ip̄e p̄pheta. Quō enī celū nouū et terra noua manebit corā me dicit dñs: sic stabit semen v̄m. et nomē v̄m: et erit mēsis ex mēse. et sabbatū ex sabbato: et veniet om̄is caro i ōspectu meo adorare in iherusalē dicit dñs: et egredietur et videbūt membra hoim qui p̄uaricati sūt in me. Vermis eoz nō morietur: et ignis eoz nō extinguet: et erūt visui om̄i carni. Ad hoc iste p̄pheta terminauit librū: ad qd terminabitur seculū. Quidā sane nō interpretati sunt membra hoim. sed cadauera viroz: p cadauera significātes euidentē corporū p̄nā: q̄uis cadauer nisi caro exanimis nō solet nūcupari: illavero aīa: ta erūt corpa: alioquī nulla potuerūt sentire tormenta: nisi forte q mortuorū erūt corpa. id est eoz qui in scdm mortē cadēt: ideo nō absurde etiā cadauera dici possunt. Vnde est et illud qd ab eodē p̄pheta dictū iā supra posui Terrav eo impioꝝ cadet. Quis autē nō videat a cadendo esse appellata cadauera: Virozū autē p eo posuisse illos interpretes qd hoim est manifestū

est. Neq; eni quisq; dicitur est pua-
ricatrices femias in illo supplicio non
fuitas: sed ex potiore pferim de quo
femia facta est vterq; sexus accipi-
tur. Veru qd ad rem maxime pner.
cu et in bonis dicitur veniet omis caro.
q; ex omi genere hoim pplus ille co-
stabit. no eni omes hoies ibi erut qn
in penis plures erut. s; ut dicere cepe-
ra cu et in bonis caro. et in malis mem-
bra vel cadauera noiantur: profecto
post resurrectone carnis cuius fides
hns reru vocabulis omimo firmatur.
illud q; boni et mali suis simbo dirime-
tur: futurum esse iudiciu declaratur.

Sed quomodo egredietur. **Ca. xxij.**
dicitur boni ad videndas penas
malorum. Niquid corpis motu beata
illas relicturi sunt sedes. et ad loca
penalia pceduri: ut malorum tormenta
conspiciant p sentia corporalis. Absit: sed
egredietur p scientia. Hoc enim verbo
significati e eos q; cruciabuntur extra fu-
tuos. Propter qd qd dñs ea loca tene-
bras exteriores vocat: quib; cotrari-
us est ille ingressus de quo dicitur f-
uo bono. intra in gaudiu dñi tui: ne il-
luc mali putentur ingredi ut sciatur: s;
ad illas potius velut egredi p scientia.
qua eos cogitari sunt boni: q; id qd
extra est. cogitari fut. Qui eni erut
in penis. quid agatur intus i gaudio
dñi nescier: qui vero erut in illo gau-
dio. quid agatur foris i illis tenebris
exteriorib; scient. Ideo dictu e egre-
dientur: q; eos etiã q; foris ab eis erut
vtrq; non latebunt. Si eni hec pphete
nodu facta nosse potuerut per hoc q;
erat deus quatuluq; in eoz morta-
liu mentib;: quo immortales sancti ia
facta tunc nescier. cu deus erit omia in
omib;: Strabit ergo in illa beatitudi-
ne sanctoru semen. et nome: semen sc;
de quo iobanes ait. et semen eius in
ipo manet: nome vero. de quo p hunc

isaiã dictu est: nome eternu dabo eis.
Et erit eis mensis ex mense. et sabb-
tu ex sabbato: tanq; luna ex luna: et
requies ex requie. Quoru vtrq; iphi
erut. cu ex hns vmbri veterib; et te-
poralib; in illa lumina noua ac sempis-
terna transibunt. In penis aut maloru
et inextinguibilis ignis. et vna cissi-
mus vermis: ab alijs atq; alijs aliter
atq; aliter est expositus. Alij quippe
vtrq; ad corpus: ali vtrq; ad ani-
mu reuertit: ali pprie ad corpus igne
tropice ad animu vermẽ: qd esse cre-
dibilis videtur. S; nuc de hac diffe-
rentia no e huius tempis disputare.
De iudicio naq; vltimo quo fiet dire-
ptio bonoru et maloru: hoc volumen
imple suscepimus. De ipis vero pre-
mijs et penis: alias diligentius disse-
rendu est. **Ca. xxiii.**

Daniel de hoc vltimo iudicio sic
pphetat ut antixpm q; pus ven-
turum esse pnuciet: atq; ad eternu re-
gnu sanctoru pducatur narracoẽ suã.
Cu eni visione pphetica. qtuor bestias
significantes qtuor regna vidiss; ipm-
q; quartu a quoda rege supatu q an-
txpm agnoscitur: et post hec eter nu
regnu filij hois qui intelligitur xpus:
ho: ruat inqt spūs meus. Ego daniel
in ebitudine mea et visus capitis mei
conturbabat me. Et accessi inquit ad
vnu de stantib; et veritate quereba ab
eo de hns omib;: et dixit michi veritate.
Deinde quid audierit ab illo a quo de
omib; hns quesuit. tanq; eo sibi ex-
ponete sic loquit. Hec quatuor bestie
magne quatuor regna surgent in ter-
ra q auferetur: et accipiet regnu san-
cti altissimi: et obtinebunt illud usq; in
seculu. et usq; in seculu seculoz. Et q;
rebã inquit diligenter de bestia quar-
ta que erat differes pre omib; bestia
terribilis amplius. dentes eius fer-
rei ungues eius erei. manducans et

cōmūēs et reliqua pedibꝫ suis oculꝫ
cans. et de cornibꝫ eius decē que erāt
in capite eius. et de altero quod ascē-
dit. et excussit de prioribꝫ tria cornua:
et de cornu illo in quo erant oculi. et os
loquens magna. et visus eius maior
ceteris. Videbā. et cornu illud facie-
bat belluꝫ cū sanctis. et p̄ualebat ad
īpos: donec venit ventus dierū. et re-
gnuꝫ dedit sanctis altissimi: et tēpus
puenit. et regnum obtinuerūt sancti.
Nec daniel quesisse se dixit. Deinde
quid audierit continuo subiūgēs. et
dixit inquit id est ille a quo quesierat
respondit et dixit. Bestia quarta q̄r-
tum regnū erit in terra qđ p̄ualebit
omnibꝫ regnis: et manducabit omnē
terrā: et ocalcabit eā. et concidet. **E**t de-
cē cornua eius. decē reges surgēt: et
post eos surget alius q̄ supabit suis
malis omēs q̄ ante eū fuerūt: et tres
reges humiliabit. et verba aduersus
altissimū loquetur: et sanctos altissi-
mi oteret. **E**t suspicabit mutare tēpo-
ra. et legē: et dabitur in manu eius usqꝫ
ad tēpus. et tēpora: et dimidiū tēporis.
Et iudiciū sedebit. et p̄ncipatū remo-
uebit ad exterminādū. et p̄dendū usqꝫ
in finem: et regnū. et potestas. et ma-
gnitudo regū qui sub omī celo sunt:
data est sanctis altissimi. **E**t regnum
eius regnū sempiternū: et omēs p̄n-
cipatus ip̄i seruet et obaudiet. **H**uc
usqꝫ inquit finis s̄mōnis. **E**go daniel
multū cogitacōes mee cōturbabant
me: et forma mea immutata ē sup me:
et verbū in corde meo oseruau. **Q**ua-
tuor illa regna exposuerūt quidā: assy-
riorū. p̄sarū. macedonū et romanorū.
Quā vero cōueniēter id fecerint: qui
nosse desiderāt legāt presbiteri ihe-
romimi librū in danielē satis erudite
diligēterqꝫ oscriptū. **A**ntixpi tamen
adūsus ecclēsiā seuissimū regnū licet
exiguo spacio tēporis sustinendū do-

nec dei vltimo iudicō regnū sancti ac-
cipiāt sempiternū: qui vel dormitans
hec legit dubitare nō sinit. **T**empus
quippe. et tēpora. et dimidiū tēporis. an-
nū vnū esse. et duos. et dimidiū ac per
hoc p̄ tres annos. et semissem. etiā nu-
mero dierū posterius posito dilucessit:
aliquādo in sc̄pturis. et mensū nume-
ro declaratur. **V**idētur enī tēpora in-
diffinite hic dicta lingua latina: s̄ p̄
dualē numerū dicta sūt quē latinū nō
habēt. **S**icut autē greci: ita hūc dicū-
tur habē. et hebrei. **S**ic ergo dicta sūt
tēpora: tanq̄ dicerētur duo tēpora.
Vereri me sane fateor ne in decē regi-
bus quos tanq̄ decē hoīes videt in-
uenturus antixpus forte fallamur: atqꝫ
ita ille inopinatus adueniat: non ex-
istentibꝫ tot regibus in orbe romano.
Quid enī si numero isto denario. vni-
uersitas regū significata ē. post quos
ille venturus est. sicut millenario. cete-
nario. septenario significat̄ plerūqꝫ
vniūitas: et alijs atqꝫ alijs numeris
quos nūc omemorare nō est necesse.
Alio loco idem daniel. **E**t erit inquit
tēpus tribulacōnis qualis nō fuit ex
quo nata ē gens sup terrā: et usqꝫ ad
tempus illud. **E**t in tēpore illo salua-
bit̄ p̄plus tuus: omīs q̄ inuentus fuit
scriptus in libro vite. **E**t multi dormi-
entiū in terre aggere exurgent: h̄i in
vitā eternā. et h̄i in opprobriū. et in cō-
fusiōnē eternā. **E**t intelligētes fulge-
būt sicut claritas firmamētū: et ex u-
stis multi sicut stelle in secula. **E**t ad-
huc sentētie illi euāgelice ē locus ille
similimus de resurrectōne dumtaxat
mortuorū corporū. **N**am qui illic dicti
sūt esse in monumētis. ip̄i hic dormi-
entes in terre aggere: vel sicut alij in ter-
ptati sūt in terre puluere. **E**t sicut ibi
p̄cedūt dictū est. ita hic exsurgent.
Sicuti ibi qui bona fecerūt in resurre-
ctōnē vite. qui autem mala egerūt in

resurrectionē iudicij: ita et isto loco
 hij in vitā eternā. et hij in opprobriū
 et in ofusionē eternā. Non autē diuisus
 putetur. quod cū ibi positū sit. omnes
 qui sūt in monumētis: hic autē non ait
 ppha omnes: s; multi dormiētū in terre
 aggere. **P**omittit enī aliqñ scriptura p
 omib; multos. **P**ropterea et abrahe
 dictū est. **P**atrem multarū gentiū po-
 sūte. **C**ui tñq; alio loco. in semine inq̄
 tuo bñdicētur omnes gentes. **D**e tali
 autē resurrectōe. huic q̄ ipi pphē das
 meli paulo post dicit. **E**t tu veni et re-
 quiesce: adhuc enī dies in op̄lecōnē
 ofūmacōnis: et requiesces. et resurges
 in sorte tua in fine dierū. **Ca. xxij.**

Multa de iudicō nouissimo dicū
 tur in psalmis: s; eorū plura trā-
 scūter et strictim. **H**oc tñ qd̄ de fine
 huius seculi ap̄tissime dictū ē ibi: ne-
 qua q̄ silentio p̄teribo. **P**rimapio ter-
 ra tu fundasti dñe: et opa manū tuarū
 sūt celi. **P**hi p̄būt tu autē p̄manes: et
 oēs sic vestimētū veterascēt: et sic opo-
 torū mutabis eos et mutabūtur: tu autē
 idē ip̄e es: et anni tui nō deficiēt. **Q**uid
 est qd̄ porphirius cū pietatē laudat
 hebreorū. q̄ magnus et verus et ip̄is
 numimib; terribilis ab eis colit̄ deus
 xp̄ianos ob hoc arguit maxime stul-
 ticiē. etiā ex oraculis deorū suorū qd̄
 istū mundū dicunt esse peritū. **E**cce
 in literis pietatis hebreorū dicit̄ deo.
 quē confitēte tanto philosopho. etiā
 ip̄a numia phorrescūt: opera manū
 tuarū sūt celi. ip̄i p̄būt. **N**ūquid qñ
 celi p̄būt: mūdus cuius idē celi sup̄e-
 rior pars est et tūior nō p̄bit. **S**i hec
 sentētia ioui displicet. cuius ut scribit
 iste p̄hus velut grauioris auctorita-
 tis oraculo i xp̄ianorū crudelitate cul-
 patur: cur nō similiter sapiētā tanq̄
 stulticiā culpāt hebreorū. in quorū li-
 bris pijsimīs inuenitur. **P**orro si iū-
 la sapiētia que porphirio tā multum

placet ut eā deorū q̄ suorū vobis p̄-
 dicet. legitur celos esse perituros: cur
 usq; adeo vana est ista fallacia. ut in
 fide xp̄ianorū vel inter cetera vel pre-
 ceteris hoc detestetur. qd̄ in ea peritū-
 rus credit̄ mūdus. quovtiq; nisi p̄cū-
 te. celi nō possint p̄ire. **E**t i literis quis
 de sacris que pp̄rie n̄re sūt. nō hebreū
 nobisq; omunes. id est in euāgelicis
 et apostolicis libris legit̄: preterit fig-
 gura huius mūdi. **L**egit̄. mūdus trā-
 hit: legitur. celū et terra trāhibūt. **S**ed
 puto q̄ p̄terit transit. trāhibūt. aliqñ
 m̄tus dicta sūt q̄ p̄būt. **I**n epla q̄
 apostoli p̄tri. vbi aqua mūdatus q̄
 tunc erat pisse dictus ē mūdus. satis
 clarū est: et q̄ pars mūdi a toto figm̄s
 ficata. et quatenus pisse dicta sit. et q̄
 celi repositū igni reseruādi in diē iudis
 enī p̄dicōnis hoīm impiorū. **E**t in eo
 q̄ paulo post ait. veniet dies dñi ut
 fur. in quo celi magno impetu trāsur-
 rent. elemēta autē ardētia resoluētur.
 et terra q̄ in ip̄a sūt opera exurētur.
 ac deinde subiecit. hīs omib; p̄cū-
 bus quales oportet vos esse. possunt
 illi celi intelligi p̄turi quos dixit re-
 positos igni reseruandos: et elemēta
 accipi arsurā que in hac ima mundi
 parte subsistūt p̄cellosa et turbulēta.
In qua eosdē celos dixit esse repositos:
 salus illis superiorib; et i sua inte-
 gritate manētib; in quorū firmamē-
 to sūt sidera cōstituta. **N**ā et illud qd̄
 sc̄ptū est. stellas de celo esse casuras.
 p̄ter qd̄ potest multo p̄babilius et ali-
 ter intelligi. magis ostēdit mansu-
 ros esse illos celos. si tñ stelle inde
 casure sūt: cū vel tropica sit locū. qd̄
 est credibilis vel in isto imo celo fu-
 turum sit vtiq; mirabilis q̄ nunc sit.
Sunder illa stella virgiliana facem
 duccēs. multa cū luce cucurrit: et i dea
 se condidit filia. **H**oc autē qd̄ de psal-
 mo omemoravi. nullū celorū videtur

relinquere: quod piturum esse non dixerit.
Sibi enim dicitur: opera manuum tuarum sunt
celi: ipsi probantur: quod nullum eorum ab opere
dei: tam nullum eorum a predicone secerni
tur. **N**on enim dignabuntur de petri apostoli
locutione que vehementer oderunt: hebre-
orum defendere pietatem: deorum suorum ora-
culis approbata: ut saltem ne totus mun-
dus piturus esse credatur: sic a toto
pars accipiat in eo quod dictus est: ipsi
probantur: cum soli celi infirmi pituri sint:
quod admodum in apostolica illa epistola a
toto pars accipit quod diluuium pisse di-
ctus mundus: quous sola eius cum suis ce-
lis pars imma perierit. **S**ed quod hoc ut dixi
non dignabuntur: ne vel apostoli petri appro-
bent sensum: vel tantum ocedat obflagra-
tioni nouissime: quantum dicimus valuisse
se diluuium: quod nullis aquis: nullis flam-
mis: totum genus humanum perire posse con-
tendunt: restat ut dicantur: quod propterea di-
corum hebreorum sapientiam laudauerunt: quod
istum psalmum non legerant. **I**n psalmo
etiam quod dragem nonono: de iudicio dei
nouissimo intelligitur dictum: deus ma-
nifeste veniet: deus noster: et non silebit:
ignis in conspectu eius ardebit: et in cir-
citu eius tempestas valida: aduoca-
uit celum sursum: et terram discernere ipsam
suum: congregate illic iustos eius: qui
disponunt testamentum eius super sacrificia.
Hoc nos de domino ihesu christo intelli-
gimus: quem de celo speramus esse ven-
turum: ad viuos et mortuos iudicandos.
Manifestus enim veniet inter iustos et
iniustos iudicaturus iuste: qui prius
venit occultus: ab iniustis iudicandus
iniuste: ipse inquam manifestus veniet
et non silebit: id est in voce iudicis eui-
dens apparebit: qui prius cum venisset
occultus ante iudicem siluit: quando sic
agnus ad imolandum ductus est: et sic
agnus coram tondeute se fuit sine voce:
quod admodum de illo per isaiam legimus
prophetatum: et in euangelio videmus im-

pletum. **D**e igne vero et tempestate cum in
ysaie prophetia tale aliquid tractaremus
quod essent hec intelligenda iam diximus.
Quod vero dictum est: aduocauit celum
sursum: quoniam sancti et iusti recte celum ap-
pellatur: nimirum hoc est quod ait apostolus:
simul cum illis rapiemur in nubibus in ob-
uiam christo in aera. **N**am secundum littere super-
ficiem: quod aduocatur celum sursum: quali
possit esse nisi sursum: **Q**uod autem aduocatum
est: et terram discernere ipsam suam: si tan-
tum subaudiatur aduocabit: id est
aduocabit: et terram nec subaudiatur sur-
sum: huc videtur habere sensum secundum re-
ctam fidem: ut celum intelligatur in eis qui
cum illo iudicaturi sunt: et terra in eis qui
iudicandi sunt: ut aduocauit celum sursum
non hic intelligamus rapiet in aera: sed
in iudicarias eriget sedes. **P**otest et
illud intelligi: aduocauit celum sursum:
aduocauit angelos in superis et excel-
sis locis: cum quibus descendat ad faci-
endum iudicium: aduocauit et terram: id est
homines in terra vniuersos iudicandos. **S**i autem
vtriusque subaudiendum est cum dicitur et
terram id est et aduocauit et sursum: ut iste
sit sensus: aduocauit celum sursum: et ter-
ram aduocauit sursum: nichil melius intel-
ligi existimo quam omnes qui rapiuntur in
obuiam christo in aera: sed celum dictum propter
animas: terram propter corpora. **D**iscernere
porro ipsam suam quid est: nisi per iudicium
separe bonos a malis: tanquam oues ab
hædis: **D**emum conuersio sermonis ad
angelos facta est. **C**ongregate illi
iustos eius. **P**rofecto enim per angelicum
ministerium tanta res pagenda est. **S**i
autem querimus: quos iustos ei congre-
gaturi sint angeli: qui disponunt in quantum
testamentum eius super sacrificia. **H**oc est
omnis iustorum vita: disponere testam-
tum dei super sacrificia. **A**ut enim opera mis-
ericordie sunt super sacrificia id est sacri-
ficium proponenda: iuxta sententiam dei dicentis
misericordiam magis volo quam sacrificium

aut si sup sacrificia. in sacrificijs intel-
ligitur dictū. quō sup terrā fieri dicitur
quod sit vtiq; in terra: profecto ipsa
opa misericordie sūt sacrificia quib; placetur
deo: sic in libro huius opis decimo me
differuisse reminisco: in quibus operibus
disponit iusti testamētū dei: quia ppter
pmissiones quā nouo eius testamēto cōtinētur
hec faciunt. **S**ū cōgregatis sibi iustis suis. et ad
sua dexterā cōstitutis: nouissimo vtiq;
iudicō diciturus ē xp̄us. **V**enite bñ-
dicti patris mei: possidete paratū vobis
regnū a cōstitutōe mūdi. **E**surui enī
et dedistis michi manducare: et cetera
que ibi proferuntur de bonorū operibus
bonis et eorū p̄mijs sempiternis
p̄ vltimā sententiā iudicantis. **Ca. xxv.**
Propheta malachiel siue mala-
chiam qui et angelus dicitur est.
qui etiam ezechiel sacerdos cuius alia
in canone scripta recepta sūt. ab ali-
quib; creditur. nā de illo hāc esse he-
breorū opinione dicit iheronimus. iudicium
nouissimū pphetat dicēs. **E**cce venit
dicit dñs omnipotens. **E**t quis sustinebit
diē introitus eius? **A**ut quis ferre poterit
ut aspiciat eū? **Q**uia ipse ingreditur quasi
ignis afflatorij: et quasi herba lauatiui.
Et sedebit afflans. et emundās sicut
argentū. et sicut aurū: et emundabit filios
leui. **E**t fundet eos sicut aurū et argentū:
et erūt dño offerentes hostias iusticia.
Et placebit dño sacrificiū iude et iherusalem
sicut i diebus prioribus. **E**t accedam ad vos
in iudicio: et ero testis velocis super
maleficos et super adueros: et super eos qui
iurant in nomine meo mendaciter: et qui
fraudent mercedē mercenariorū: et opprimunt
p̄ potentiam viduas: et percutiūt pupillos
et pervertūt iudiciū aduere: et qui nō
timent me dicit dñs omnipotens. **Q**uia
ego dñs deus vester: et non mutor. **E**x

his que dicta sūt videtur euidentius
apparere in illo iudicio quosdā quos
rūdā purgatorij penas futuras. **V**bi
enī dicitur. quis sustinebit diē introitus
eius. aut quis ferre poterit ut aspiciat
eū. quia ipse ingreditur quasi ignis
afflatorij. et quasi herba lauatiui. et
sedebit afflans et emundās sicut argen-
tū et sicut aurū. et emundabit filios leui.
et fundet eos sicut aurū et argentū:
quod aliud intelligendū ē. **D**icit tale
aliquid iheronimus. Lauabit dñs sordes
filiorū et filiarū syon: et sanguinē emundabit
de medio eorū spiritu iudicij. et spū
combustionis. **N**isi forte sic eos dicendū
est emundari a sordibus. et eliquari
quodāmodo cū ab eis mali p̄ penale
iudiciū sepantur: ut illoꝝ segregacō
atq; dñacō purgacō sit istorū: quia
sme aliū de cetero p̄mixtionē victuri
sūt. **S**icut dicit. et emundabit filios
leui. et fundet eos sicut aurū et argentū.
et erūt dño offerentes hostias in iusticia.
et placebit dño sacrificiū iude et iherusalem
vtiq; ostendit eos ipos qui emundabuntur.
deinceps in sacrificijs iusticie dño
esse placituros: ac p̄ hoc ip̄a sua
iusticia mundabuntur. in quā dño displice-
bāt. **H**ostie porro in plena p̄fecta
q; iusticia cum mundati fuerint ip̄i
erūt. **Q**uid enī acceptius deo tales
offerūt quā scipos? **V**erum ista
questio de purgatorij penis ut diligenti-
us tractetur: in tempus aliud
differenda est. **F**ilios aut leui et iudā
et iherusalem ip̄a dei etiā debemus
accipere nō ex hebreis tm̄. s; ex alijs
etiā gentibus congregatā: nec talē
qualis nūc est. vbi si dixerimus quod
p̄ccm nō habemus. nos ipos seducimus.
et veritas in nobis nō est: s; qualis
tunc erit velut area p̄ ventilacōne.
ita p̄ iudiciū purgata nouissimū:
eis quib; igne mundatis quib; talis
mūdacō necessaria est: ita ut nullus
omnino sit qui offerat

sacrificiū pro peccatis suis. Omnes enī qui sic offerūt profecto ī peccatis sūt: pro quib; dimittēdis offerūt: ut cum obtulerint. acceptūq; deo fuerit: tunc dimittātur. **Ca. xxvi.**

Quens autē deus ostendē civitatē suā tūc ī ista cōsuetudine nō futura: dixit filios leui oblaturos hostias ī iusticia. Nō ergo ī peccato ac p hoc nō p peccato. Sūde intelligi potest ī eo qđ secutus adiunxit atq; ait. et placebit dño sacrificiū: iude et iherlīm sicut diebus pristinis. et sicut annis p̄orib; frustra sibi iudeos scđm legē veteris testamēti sacrificōz suorū p̄terita tēpora polliceri: nō enī tunc ī iusticia sed ī peccatis hostias offerebāt: quādo pro peccatis p̄cipue ac primitiis offerebāt usq; adeo ut sacerdos ip̄e quē debemus vtiq; credere ceteris fuisse iustiorē scđm dei mandatū: soleret p̄mū p suis offerre peccatis. deinde p ppli. Quapropter exponere nos opo: tet quō sit accipiendū quod dictū est: sicut dieb; pristinis. et sicut annis priorib;. fortassis enī tēpus illud omemorat: quo p̄mi hoīes ī paradiso fuerūt. Tūc enī puri atq; intēgri ab omī sorde ac labe peccati. seipos deo mundissimas hostias offerebāt: ceterū ex quo cōmisit p̄uaricōmis causa inde dimissi sunt. atq; hūana ī eis natura dānata est. excepto vno mediato: e. et post lauacrum regeneracōis quibusq; adhuc parvulis. nemo mūdus a sorde: sicut sc̄ptū ē: nec infans cuius ē vnius diei vita sup terrā. Qđ si responderetur. etiam eos merito dici posse offerre hostias ī iusticia. qui offerūt ī fide. Iustus enī ex fide vivit. quāvis seipm seducat. si dixerit se peccatū non habere. et ideo nō dicat. qđ ex fide vivit: nūquid dicturus est quispiā hoc fidei tēpus illi sim esse coequādū. qñ igni iudicij

novissimi mūdabūtur. q̄ offerent hostias ī iusticia. Ac p hoc qm post talem mūdacōnē nullum peccatū iustos habituros esse credendū est: pfecto illud tēpus quantū attinet ad nō habere peccatū. nulli tēpori cōpandū est nisi qñ p̄mi hoīes ī paradiso ante p̄uaricōz īnocētissima felicitate vixerūt. Recte itaq; intelligit hoc significatū esse: cū dictū est. sicut dieb; pristinis et sicut annis p̄orib;. Nam p̄ ysaiam postea qđ celū novū et terra novā p̄missa ē. inter cetera q̄ ibi de sanctorū b̄tūdine p allegorias et emigmatā exequetur quib; expōsicōnē ogruaz reddē nos p̄hibuit vitā de longitūdinis cura: scđm dies inquit lig m vite erūt dies ppli mei. Quis autē sacras literas attingit et ignorat vbi deus plātauerit lignū vite. a cuius cibo separtis illis homib; qñ eos sicut de paradiso eiecit īm̄qtas: eidē ligno circūposita ē ignea terribilisq; custodia. Qđ si quisq; illos dies lig m vite quos cōmemoravit p̄phetā ysaias istos q̄ nūc agūtur ecclesie xp̄i dies esse ostendit ip̄mq; xp̄m lignū vite p̄phetice dictū. quia ip̄e ē sapiētia dei de qua salomō ait. lignū vite ē omib; amplectētib;. eā. nec ānos egisse aliquos ī paradiso illos p̄mos hoīes vñ tā cito eieci sūt. ut nullū ibi gignerēt filiū: et ideo nō posse illud tēpus intelligi ī eo qđ dictū est. sicut dieb; pristinis. et sicut annis p̄orib;: istā p̄terea questionē. ne cogar qđ p̄lixū ē cūcta discutere. ut aliquid horū veritas manifesta cōfirmer: video quippe alterū sensū. ne dies pristinos et annos p̄ores. carnaliū sacrificōz nobis p̄ magno munere p̄ p̄ham p̄missos fuisse credamus: hostie nāq; illexteris legis ī quibusq; peccatis immaculate. ac sine ullo p̄suis vicio videbātur offerri: et significabāt homines sanctos qualis solus

inuentus est xpus sine ullo om̄ino peccato: proinde q̄ post iudiciū cū fuerit etiā igne mūdātū. qui eūsmodi mūdatione sūt digni. in omnib; sanctis nullū inuenietur om̄ino peccatū: atq; ita seip̄s offerent in iusticia. ut tales hostie om̄ino immaculate. ac sine vllō vicio sint future: erūt p̄fecto sic pristinis dieb;. et sicut am̄is p̄orib;. quādo in vmbra huius rei future mūdissime offerebātur hostie. hec erit nāq; mūdicia tunc in mortali carne ac mente sanctorū: q̄ figurabatur in illaz cor̄porib; hostiarū. **D**einde p̄pter eos q̄ nō mūdatione. s; dānatione sūt digni. et accedā inquit ad vos in iudiciū. et ero testis velox sup maleficos. et sup adulteros. et cetera: quib; dānabilib; enumeratis criminib; addidit: quomā ego dñs deus vester et nō mutoz. **T**anq̄ diceret. Cum vos mutauerit et in deterius culpa vestra. et in melius gratia mea: ego nō mutoz. **T**estē vero se dicit futurū: quia in iudicō suo nō indiget testib;: eūq; velocē. siue quia repente venturus est: eritq; iudicium ip̄o inopinato eū aduentu celerissimū: qd̄ tardissimū putabatur: siue q̄ ip̄as conuincet sine vllā s̄m̄on̄is p̄lixitate cōscientias. **I**n cogitacōib; eū sicut scriptū ē: impij interrogacō erit. **E**t apostolus. Cogitacōib; inquit accusantibus. vel etiam excusantibus in die qua iudicabit deus occulta hominū: sc̄dm̄ euāgelium meū p̄ ih̄m xpm̄. **E**tia sic ergo dñs futurus testis intelligēdus est velox: cū sine mora reuocaturus est in memoriā: vñ conuincat puniatq; conscientiā. **Ca. xxvij.**

Illud etiā quod aliud agēs in octauo decimo libro ex isto p̄pheta posui: ad iudiciū nouissimū p̄tinet. vbi ait. Erūt michi dicit dñs omnipotēs in die qua ego facio in acquisicōne: et eligā eos sicut elegit homo filium suū q̄ seruit ei:

et cōuertar et videbitis quid sit inter iustū et impiū: et inter seruientē deo et eū qui non seruit ei: q̄ ecce dies v̄mt ardēs sicut clibanus. et oburet eos: et erūt om̄es alienigene. et v̄m̄si qui faciūt iniquitatē stipula: et succēdet eos dies v̄m̄es dicit dñs omnipotēs: et nō relinquetur in eis radix neq; ramus. **E**t orietur vobis q̄ timetis nomē meum sol iusticie. et sanctas in p̄n̄is eū: et egrediemini a salictis sicut vituli de v̄m̄culis relaxati: et calcabitis iniquos: et erūt am̄is sub pedib; v̄ris: dicit dñs omnipotēs. **N**ec distantia p̄miorū atq; penaz iustos dirimēs ab iniustis. que sub isto sole in huius vite vanitate nō cernit: qñ sub illo sole iusticie in illius vite manifestacōne clarebit. **T**unc p̄fecto erit iudiciū: quale nūquā fuit. **Ca. xxviii.**

Quod vero s̄būgit idē p̄pheta memēto te legis moyfi sui mei quā mādauit ei in oreb; ad om̄ne israhel precepta et iudicia. oportune cōmemorat. post declaratū futurū tam magnū inter obseruatores legis otemptoz esq; discrimē: simul etiā ut discat legē spiritualiter intelligē: et inueniant in ea xpm̄. p̄ quē iudicē facienda est inter bonos et malos ip̄a discrecō. **N**on enī frustra idē dñs ait iudeis. **S**i crederetis moyfi: crederetis et michi. **D**e me enī ille sc̄p̄fit. **C**arnaliter quippe accipiēdo legē. et eū p̄missa terrena. rerū celestū figuras esse nesciētes. in illa murmura corruerunt: ut dicere auderēt. **V**anus est qui seruit deo. **E**t quid amplius. q̄ custodiim; mandata eū: et quia ambulauimus supplices an̄ faciē dñi omnipotētis: **E**t nunc nos beatos dicimus alienos: et edificatur om̄s qui faciūt iniquitatē. **Q**uibus eorū verbis quodamō p̄pheta cōpulsus est nouissimū p̄nūciare iudiciū: vbi mali nec saltē falso sint bñ

si aptissime appareat miseriam et boni
nulla temporalis salute miseriam labor et: si
clara ac sempiterna beatitudine profu-
ant. Dixerat quippe istorum talia que-
dam verba etiam superius dicentium. Omnis
qui facit malum bonus est in conspectu domini:
et tales ei placeant. Ad hoc inquam contra
deum murmura pervenerunt. legem moysi
carnaliter accipiendo: unde ille in psal-
mo. lxxij. pene omotos dicit fuisse pe-
des suos. et effusos gressus suos unde
quod in lapsu: quod relavit in peccatoribus pa-
ce peccatorum intus: ita ut inter cetera
diceret. Quomodo scit deus: et si est scientia
in excelsis. Etiam dicit. Numquid vano
iustificavi cor meum: et laui in innocenti-
bus manus meas. Et autem solueret
hanc difficilissimam questionem. quod sit cum vi-
dentur boni esse miseri. et felices mali.
hoc inquit labor est ante me: donec in-
troeam in sanctuarium dei: et intelligam in
novissimo. Iudicium quippe novissimo
non sic erit: sed apta iniquorum misere-
ria. et aperta felicitate iustorum: long-
ge quam nunc est aliud apparebit.

Quoniam autem ad **Ca. xxix.**
monuisti. ut meminissent legis
moysi. quam previdebat eos multo ad-
huc tempore non esse spiritualiter sicut oport-
tuerat accepturos: continuo subiecit.
Ecce ego mittam vobis beliam thesbitam
antequam veniat dies domini magnus et illu-
stris: qui convertet cor patris ad filium
et cor hominis ad proximum suum: ne forte ve-
niens percussam terram percussus. Per hunc
beliam magnam mirabilemque prophetam expo-
sita sibi lege. ultimo tempore ante iudi-
cium iudeos in christum verum id est in christum
nunc esse credituros: celeberrimum est in
sermionibus. cordibusque fidelium. Ipse
quippe ante adventum iudicis saluato-
ris non immerito speratur esse venturus
qui etiam nunc vivere non immerito credi-
tur. Curru namque igneo raptus est de re-
bus humanis: quod evidenter sancta

scriptura testatur. Cum veniet ergo ex-
ponendo legem spiritualiter. quam nunc iudei
carnaliter sapient: convertet cor patris
ad filium id est cor patrum ad filios. Sin-
gulari quippe numero plurali interp-
tes. lxx. posuerunt. Et est sensus ut etiam
filii sic intelligant legem id est iudei. que-
admodum presertim eam intellexerunt. id est
propheta in quibus erat et ipse moyses. Sic
enim cor patrum convertetur ad filios: cum
intelligentia patrum producet ad intelli-
gentiam filiorum. et cor filiorum ad patres
eorum: dum in id quod senserunt illi sens-
tiant et isti. **Vbi. lxx.** dixerunt. et cor ho-
minis ad proximum suum. Sunt enim inter
se valde proximi patres et filii. Quamquam
in verbis septuaginta interpretum. qui
prophetice interpretati sunt. potest sensus
alius id estque rectior inveniri: ut intelli-
gatur belias cor dei patris convertetur
ad filium. non utique agendo ut pater dili-
gat filium: sed docendo quod pater dili-
gat filium: ut et iudei quem prius oderant:
diligant eundem qui noster est christus. Ju-
deis enim nunc aversum cor habet deus a
christo nostro: quia hoc putant. **Eis ergo**
tunc cor eius convertetur ad filium: cum ipsi
converso corde didicerint dilectionem
patris in filium. Quod vero sequitur. et
cor hominis ad proximum suum. id est convertet
belias cor hominis ad proximum suum: quid
melius intelligitur: quam cor hominis ad homines
christi. Cur enim sit in forma dei deus noster:
forma servi accipiens. esse dignatus est
etiam proximus noster. Hoc ergo faciet belias
as: ne forte inquam veniam. et percussam terram
percussus. Terra sunt enim qui terrena sa-
pient: sicut iudei carnales usque nunc. Ex
quo vicio contra deum murmura illa vene-
runt: quia mali ei placeant: et vanus est
qui servit deo. **Ca. xxx.**

Multa alia sunt scripturarum testi-
monia divinarum novissimo iudi-
cium dei: que si omnia colligamus nimis lon-
gum erit. Satis ergo sit: quod et novis et

veteribus literis sacris. hoc pronūciatur esse probauimus. Sed veteribus per christum futurū esse iudiciū id est iudicē cristū de celo esse venturū: non tanquā nobis euidenter exp̄ssum est: propterea quod cū ibi dicit dñs deus se esse venturum vel dñm deū dicitur esse venturū: nō cōsequēter intelligitur xp̄s: dñs enī deus. et pater est et filius et spiritus sanctus: neque hoc tñ intestatū relinquare nos oportet. **Primo** itaq; demonstrā dñm ē. quē admodū ih̄sus xp̄s tanquā dñs deus loquat̄ in prophetis libris et tñ ih̄sus xp̄s euidenter appareat: ut quādo nō sic apparet. et tñ ad illō vltimū iudiciū dñs deus dicitur esse venturū: possit ih̄sus xp̄s intelligi. **Est** locus apud isaiam prophetam: qui hoc quod dico euidenter ostendit. **Deus** enim per prophetam. audi me inquit iacob et israhel quem ego voco. **Ego** sum p̄mus. et ego ī sempiternū. et manus mea fundauit terram: et dextera mea firmavit celum. **Vocabo** eos et stabūt simul: et congregabūtur omēs. et audient. **Quis** enūciauit hec? **Diligēs** te. feci voluntate; tuā sup babilonē ut auferre semē chaldeorū. **Et** locutus sū. et ego vocauit ad duxi eū: et prosperā feci viam eius. **Accedite** ad me: et audite hec. **Nō** a principio locutus sū in abscondito. quā hiebāt ibi erā. **Et** nūc dñs deus misit me. et sp̄s eius. **Nē** ip̄e est qui loquebat̄ sic dñs deus. nec tñ intelligeretur ih̄sus xp̄s mihi addidisset: et nūc dñs deus misit me. et sp̄s eius. **Hoc** enī dixit scdm formā fui de re futura vtens p̄teriti tēporis v̄bo: quē admodū apud eundē prophetā legit̄: sic ouis ad imolandum ductus est. **Nō** enī ait ducet̄: sed p̄ eo quod futurū erat p̄teriti tēporis verbū posuit. **Et** assidue prophete sic locūtur. **Est** et alius locus apud zachariā qui hoc euidenter ostēdit: quod om̄i-

potentē misit om̄ipotēs. **Quis** quē. mihi deus pater. deū filiū. **Nā** ita scriptū est. **Hec** dicit dñs om̄ipotēs. **Post** gloriā misit me sup gentes. quā spoliauerit vos: quod qui tetigerit vos. quasi tāgit pupillā oculi eius. **Ecce** ego inferam manū meā sup eos: et erūt spolia h̄is quā seruerāt eis: et cognoscetis quod dñs om̄ipotēs misit me. **Ecce** dicit dñs om̄ipotens. a dño om̄ipotentē se missum. **Quis** hic audeat intelligē mihi xp̄m loquentē. scilicet ouib; quā pierāt domū israhel. **Ait** nāq; ī euāgelio. **Nō** sū missus mihi ad oues quā pierunt domus israhel: quā hic cōparauit pupille oculi dei: propter excellētissimū dilectōis affectū. **Ex** quō genere ouiu. etiā ip̄i apostoli fuerunt. **Sed** post gloriā resurrectōis vtiq; sue. que anteq̄ fieret ait euāgelista. ih̄sus nondū erat glorificatus: etiam sup gentes missus est in ap̄lis suis: ac sic impletū est quod ī psalmo legit̄. **Erues** me de contradicōib; p̄ph̄: constitues me ī capite gentiu: ut qui spolia uerant israhelitas. quibusq; israheliter seruerāt. quādo sūt gentib; subditi nō vicissim eodē mō spoliaretur: s; ip̄i spolia fierent israhelitarū. **Hoc** enim apostolis p̄miserat dicēs. **Faciā** vos piscatores hoīm. **Et** vni eorū. ex hoc iā inquit hoīes eris capiēs. **Spolia** erigo fient. s; ī bonū tanquā erepta vasa illi forti: sed fortius alligato. **Item** p̄ eundē prophetā dñs loquēs. et erit inquit indie illa. querā auferre omēs gentes que veniūt cōtra israhel. et effundā sup domū dauid. et sup habitatores iherusalē spiritū gratie et misericordie et aspiciēt ad me p̄ eo quod insultauerūt: et plangēt sup eo planctū quasi sup percarissimū: et dolebūt dolore quā sup vni gemitū. **Nūquid** mihi dei ē auferre oēs gentes inimicas sancte ciuitatis iherusalē. quā veniūt oīra eā. id est oīrarie sūt ei. vel sic alij sūt interpretati. veniūt

117
sup eā. id est aut effundere sup domū
dauid. et sup habitatores eiusdē ciui-
tatis spiritū gr̄ie et miseric̄die. Hoc vti-
q; dei est. et ex p̄sona dei dicit̄ p̄ p̄ph̄e-
tā: et tñ hūc deū h̄c tā magna et tā di-
uina facientē sese xp̄us ostēdit: adiu-
gēdo atq; dicēdo. Et aspiciēt ad me
p̄ eo q̄ insultauerūt: et plāgent sup
eo planctū q̄i sup carissimū siue dile-
ctū: et dolebūt dolore q̄si sup v̄migeni-
tū. **P**enitebit quippe in die illa iude-
os etiā eos q̄ accepturi sūt sp̄m gra-
tie et miseric̄die: q̄ in eius passione insul-
tauerūt xp̄o cū ad eū aspexerint ī sua
maiestate venientē: eūq; esse cogno-
uerint quē p̄us hūilē in suis parētis-
bus illulert: quāuis et ip̄i parētes eo-
rū tante illius impietatis auctoēs re-
surgētes videbūt eū: s̄ p̄mendi iam
nō adhuc corrigēdi. **N**ō itaq; hoc lo-
co ip̄i intelligēdi sūt vbi dictū est: et
effundā sup domū dauid. et sup habi-
tatoēs iher̄s̄m sp̄m gr̄ie et miseric̄die: et
aspiciēt ad me p̄ eo q̄ insultauerūt:
s̄ tñ de illoꝝ stirpe veniētes p̄ l̄xi am
illo tpe sūt credituri. **S**; sicut dixim⁹
iudeis. vos occidistis xp̄m quēuis h̄c
parētes eoz fecerūt: sic et isti se dole-
būt fecisse quodā mō: qd fecerūt illi ex
quozū stirpe descēdūt. Quāuis ergo
accepto spiritu gr̄ie et miseric̄die iā fi-
deles nō dānabūtur cū impijs parētis-
bus suis dolebūt tñ tanq̄ ip̄i fecerint
qd ab illis factū ē. **N**on igit̄ dolebūt
reatu criminis: s̄ pietatis affectu. **S**;
ne vbi dixerūt. lxx. interpt̄es. et aspici-
ent ad me p̄ eo q̄ insultauerūt: sic in-
terpt̄atū est ex h̄breo: et aspiciēt ad
me quē dixerūt. Quo quidē v̄bo eui-
dentius xp̄us apparet crucifixus. **S**; illa
insultacō quā. lxx. ponē maluerūt:
eius v̄mūse nō defuit passiōi. **N**ā et
det̄cto et alligato. et a diudicato. et ob-
probrio ignominioso vestis induto.
et sp̄imis coronato. et calamo ī capite

pcusso. et irridēter fixis genib; ado-
rato. et crucē suā portātū. et in ligno iā
pendētū: vtiq; insultauerūt. **P**roinde
interpt̄acōnē nō sequētes v̄nā s̄ v̄trā
q; iūgentes. cū et insultauerūt. et cō-
fixerūt legitimus: plenius veritatē do-
minice passiōis agnoscamus. **C**um
ergo in p̄phet̄icis literis ad nouissi-
mum iudiciū faciendū deus legitur
esse venturus. et si eius alia dist̄inctō
nō ponat̄: tantū mō p̄pter ip̄m iudiciū
xp̄us deb; intelligi: q̄ et si pater iudi-
cabit. p̄ aduentū filij h̄ois iudicabit.
Nā ip̄e p̄ sue p̄sentie manifestacōne;
nō iudicat quenq;: s̄ om̄e iudiciū de-
dit filio. **Q**ui manifestabit̄ homo iudi-
caturus: sic homo ē iudicatus. **Q**uis ē
enī alius. de quo idē deus loquit̄ p̄
isaia sub noīe iacob et israel. de cuius
semie corpus accepit̄. **Q**d ita scriptū
est. iacob puer meus. suscipiā illū: isrl̄
dilectus meus. assumpsit eū aīa mea:
dedi spiritū meū in illū: iudiciū gr̄tib;
p̄feret. **N**on clamabit. neq; cessabit:
neq; audiet̄ foris vox eius. **C**alamū
quassatū nō osteret: et limū fumās non
extinguet: s̄ ī veritate p̄feret iudiciū.
Resulgebit et nō ostringetur donec po-
nat̄ ī terra iudiciū: et in noīe eius gen-
tes sperabūt. **I**n h̄breo nō legitur ia-
cob et israel. **S**; qd̄ ibi legitur fuus
meus. nimirū. lxx. interpt̄es volentes
admonē q̄tenus id accipiendū sit. q̄
s̄ p̄pter formā serui dictū est in qua
se alt̄issimus hūilimū p̄buit: ip̄ius h̄o-
minis nomē ad eū significādū p̄sue-
rūt: de cuius genē eadē fui forma sus-
cepta ē. **D**atus est in eū sp̄s sc̄us qd̄
et in colūbe sp̄cie euāgelio teste mon-
stratū ē. **J**udiciū gentib; p̄tulit: q̄ p̄-
nūciauit futurū: qd̄ gentib; erat occul-
tū. **M**ā suetudie nō clamauit: nec tñ in
p̄dicāda veritate cessauit. **S**; nō ē au-
dita foris vox eius. nec audiet̄: qñ qui
dē ab eis qui foris ab eius corp̄e p̄asi

fuit non illi obeditur: ipsi quoque suos persecutores iudeos qui calamo quassato perditam integritate et limbo summati amisso lumine copati sunt. non deriuit. non extinxit: quia peccat eis. qui nondum venerat eos iudicare. sed ab eis iudicari. In veritate sane perit iudicium: predicantes eis quoniam puniendi essent: si in sua malignitate persisteret. Resulit in monte facies eius. in orbis fama eius: nec confraetus siue contritus est: quia neque in se. neque in ecclesia sua ut esse desisteret persecutoribus cessit. Et ideo non est factum nec fiet quod inimici eius dixerunt. vel dicunt: quoniam morietur et peribit nomen eius. Donec ponat in terram iudicium. Ecce manifestum est quod absconditum querebamus. Hoc enim est nouissimum iudicium: quod ponet in terra cum venierit ipse de celo. De quo iam videmus impletum quod hic vltimum positum est: et in nomine eius gentes sperabunt. Per hoc certe quod negari non potest: etiam illud credatur quod impudenter negatur. Quis enim speraret quod etiam hi qui nolunt adhuc credere in christum iam nobiscum vident: et quoniam negare non possunt. dentibus suis frendent et tabescunt. Quis inquit speraret gentes in christi nomine speraturas. quoniam tenebatur ligabatur cedebatur. illudebatur. crucifigebatur. quoniam et ipsi discipuli spem perdididerat quam in illo habere iam cepit. Quod tunc vultus latro speravit in cruce: nunc sperant gentes longe lateque diffuse. Et ne in eternum moriantur: ipsa in qua ille mortuus est cruce signatur. Nullus igitur vel negat vel dubitat per ipsum christum tale quale istis sacris literis pronunciat futurum esse nouissimum iudicium: nisi quod eiusdem literis nescio qua incredibili ammotate seu cecitate non credit: quod iam veritatem suam orbis demonstrare terrarum. In illo itaque iudicio vel circa illud iudicium. has res didicimus esse veras. Delicia testibus. hinc de iudeo. an christum persecuturum. christum iudicaturum: mortuorum resurrectorum bonorum

rum. malorum direptorum: mundis flagrantibus eiusdemque renouationibus. Que omnia quidem veritatem esse credendum est. Sed quibus modis. et quo ordine veniant: magis tunc docebit rerum experientia: quam nunc valet consequi ad perfectum hominum intelligentiam. Ex istimo tamen eo quo a me memorata sunt ordine esse ventura. Duo nobis ad hoc opus pertinentes reliqui sunt libri: ut adiuuante domino permissa compleamus. Quorum unum de malorum supplicio: alium de felicitate iustorum. In quibus maxime sicut deus donauerit argumenta reuelentur humana. que contra predicta ac permissa divina sapienter sibi miseri ridere videntur: et salubri fidei nutrimenta velut falsa et ridicula detinent. Qui vero secundum deum sapiunt: omnia que incredibilia videntur hominibus. tamen scripturis sanctis quare iam veritas multis modis asserta est continetur: maximum argumentum tenet veritatem dei omnipotentiam: que certum habet nullo modo in eis potuisse mentiri. et posse se facere quod impossibile est in fideli.

Explicit liber vicesimus.
Incipiunt tituli in libro. xxi.

- i De ordine disputacionis que prius differendum est de peruenio supplicio damnatorum cum diabolo. quam de eterna felicitate sanctorum.
- ii An possint corpora in vltione ignis esse perpetua.
- iii An sequens sit ut corpora eorum deorum sequatur carnis interitus.
- iiii De naturalibus exemplis quorum consideracio doceat posse inter cruciatum viuere corpora perpetua.
- v Quanta sint que non recte queant agnoscere. et tamen eadem vera esse non sit ambiguum.
- vi Quod non omnia miracula naturalia sunt. sed pleraque humano ingenio